

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิถีชีวิตของคนเลี้ยงสุนัขบางแก้ว ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของการศึกษาเป็นแบบพหุกรณ์ศึกษา โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ประวัติเป็นมาของสุนัขบางแก้ว
- ลักษณะของสุนัขบางแก้ว
- พฤติกรรมของสุนัขบางแก้ว
- วิธีการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้ว
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ครอบแนวคิดการวิจัย

ซึ่งมีรายละเอียด ดังที่จะได้นำเสนอตามลำดับด่อไปนี้

ประวัติความเป็นมาของสุนัขบางแก้ว

สุนัขบางแก้วมีถิ่นกำเนิดที่หมู่บ้านบางแก้ว ตำบลท่านางาม (เดิมชื่อตำบลบางแก้ว) อำเภอ
บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยมีข้อมูลจากตำนานบอกเล่าของคนเก่าแก่บ้านบางแก้ว, บ้านชุมแสง
ลงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปได้ว่า แหล่งกำเนิดสุนัขไทยพันธุ์บางแก้วอยู่ที่
วัดบางแก้ว ต. ท่านางงาม อ. บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยหลวงพ่อมาก ถุวนณโฐ (เมฆารี) ซึ่ง
เป็นเจ้าอาวาสวัดบางแก้วรุ่นที่ 3 (ราศ พ.ศ. 2405) ในขณะนั้น ได้เลี้ยงสุนัขบางแก้วไว้เป็นจำนวนมาก
กล่าวกันว่าไม่ต่ำกว่า 20 ตัว และแต่ละตัวนั้นดูมาก จนเป็นที่ทวบกันเดือดของชาวบ้านในละแวกนั้นว่า
ถ้าใครเข้าไปที่วัดโดยไม่ส่งเสียงเรียกหลวงพ่อ ก็จะต้องถูกสุนัขเหล่านั้นไล่กัดอย่างแรงแน่นอน ด้วยความ
ดุของสุนัขบางแก้วเหล่านี้เอง ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าเดินทางไปเลี้ยง
ฝ่าบ้าน จนเกิดแพรพันธุ์ไปมากมายตามหมู่บ้านต่างๆ

จากการที่สุนัขบางแก้วเป็นสุนัขที่ดุและห่วงเหงาทรัพย์สิน รักเจ้าของ ประกอบกับมีข่าว
สายगาม จึงทำให้เป็นที่นิยมเลี้ยงกันมาตั้งแต่อดีต แต่ในอดีตนั้นจะไม่มีการซื้อขายสุนัขบางแก้ว แต่จะ
ให้รีการนำสิ่งของต่างๆ เช่นลูกปืนหรือสิ่งของอื่นๆ ที่ชาวบ้านจำเป็นต้องใช้ไปแลกกับลูกสุนัข โดยถ้า

ในครมีโอกาสผ่านไปยังบริเวณบ้านบางแก้ว ก็จะมีการนำสุนขบ้างแก้ว กลับไปเป็นของฝาก ของกำนัลให้กับเจ้านายของตนเอง จนทำให้เกิดการแพร่หลายในการเลี้ยงสุนขบ้างแก้วไปอย่างกว้างขวาง

สำหรับสายพันธุ์ของสุนขบ้างแก้วนั้น สันนิษฐานว่าเกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างสุนขสามสายพันธุ์คือสุนขจึงจาก สุนขใน และสุนขไทยพื้นบ้าน เนื่องมาจากพื้นที่บริเวณบ้านบางแก้วในอดีตนั้น เป็นพื้นที่ลุ่มติดแม่น้ำยม มีน้ำท่วมเกือบทลอดทั้งปี ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพในการจับสัตว์น้ำ มีเขตติดตอกับฝืนป่าซึ่งอุดมสมบูรณ์ และเต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งสุนขจึงจาก และสุนขในด้วย ซึ่งสุนขป่านนั้นเป็นสุนขที่มีความกล้าหาญ แข็งแรง ว่องไว ฉลาด เมื่อสุนขเหล่านี้ได้เดินทางหากินมายังบริเวณหมู่บ้าน เมื่อถึงฤดูผสมพันธุ์ของสุนข สุนขป่าเหล่านี้ก็ได้กลิ่นของริโนเพคเมียของสุนขบ้านที่กำลังเป็นสัด และพร้อมที่จะรับการผสมพันธุ์จากตัวผู้ สุนขบ้านจึงยอมพร้อมใจให้สุนขป่าเข้ามาผสมพันธุ์กับตัวเอง (พฤติกรรมเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นแต่เพียงสุนขอย่างเดียว แม้กระทั่งสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ของชาวบ้านยังได้รับการผสมพันธุ์กับสัตว์ป่า เช่น หมูป่ากับหมูบ้าน ไก่ป่ากับไก่บ้านเป็นต้น) จนในที่สุดก็ได้ "สุนขไทยพันธุ์บ้างแก้ว" ที่มีลักษณะหล่ายลักษณะสุนขบ้าน มีนิย瓦สองขั้นเหมือนสุนขป่า หูป่องไปข้างหน้าเหมือนจี้จาก ดุ รักภินฐานเหมือนสุนขบ้าน และกล้าหาญเหมือนสุนขป่า

สุนขบ้างแก้วในอดีตนั้น นิยมเลี้ยงไว้เฝ้าบ้าน ฝ่าทรัพย์สิน รวมถึงเฝ้าสัตว์เลี้ยงต่างๆ เนื่องจากเป็นสุนขดุ และมีความจงรักภักดีต่อเจ้าของเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันมีผู้นิยมเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนขบ้างแก้วไว้ขายมากขึ้น เนื่องจากสามารถฝึกใช้งาน และมีความสามารถเท่ากับสุนขพันธุ์ต่างประเทศ ตลอดจนมีการประกวดสุนขบ้างแก้วเกือบทุกปี ซึ่งสุนขบ้างแก้วนั้นสามารถทำรายได้แก่ผู้เลี้ยง โดยพบว่าสุนขแต่ละตัวที่มีลักษณะดี จะมีราคาประมาณ 3,000 – 5,000 บาท ในขณะที่สุนขที่ชนิดการประกวดจะมีราคาขายสูงถึง 100,000 บาท

ลักษณะของสุนขบ้างแก้ว

ลักษณะของสุนขบ้างแก้วนั้น จะมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองที่แตกต่างจากสุนขพันธุ์อื่นๆ เนื่องจากเป็นสุนขพันธุ์ผสม 3 สายพันธุ์ดังที่ได้กล่าวแล้วในส่วนของประวัติข้างต้น โดยจากการศึกษา พบร่วมกับความสามารถจำแนกลักษณะของสุนขบ้างแก้วออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) ลักษณะโดยทั่วไป และ 2) ลักษณะเด่น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะโดยทั่วไปของสุนขบagan แก้ว

สุนขบagan แก้วมีขนาดเท่าสุนขไทย หรือเล็กกว่าเล็กน้อย ขนปุยยาว ส่วนมาก ว่องไว แข็งแรง เวลาอีนมากเขิดหน้าและโกรกคอคล้ายม้า หัวกะโหลกใหญ่ ปากยาวแหลม หูเล็กสันตั้งป่องไปข้างหน้า ลักษณะเด่นของ สุนขบagan แก้วคือ ภายนอกมีขนปลายปิดฐานคล้ายสุนขจังจาก ตาเล็กกลมรี พื้นสีตา เป็นสีเหลืองทองคล้ำ ขณะกราจะขึ้นเวรีฟ้าใสหรือที่เรียกว่า ตาเขียว จมูกสีดำ พันธุ์เล็กขากว่า หาง มีได้สองลักษณะ คือลักษณะที่หางตั้งเป็นพวง อันเป็นลักษณะที่สืบทอดมาจากสุนขจังจาก แล้วตั้ง ได้ไปข้างหน้า (ในบางครั้งจะมีหางพุ่งไปด้านหลัง แล้วโค้งตั้งขึ้น) และหางที่มีลักษณะเป็นพวงลาด แหงลงดินอย่างหางม้า สุนขบagan แก้วจะมีเสียงเท่าแผลมเล็กกว่าสุนขไทย เวลาวิงจะซอยเท้าถี โดยทั่วไปสีที่นิยมของสุนขบagan แก้ว คือ สีขาวปลอด ขาวน้ำตาล ขาวดำ

ลักษณะเด่นของสุนขบagan แก้ว

ในส่วนของลักษณะเด่นของสุนขบagan แก้วนั้น ชุมชนผู้อนุรักษ์และพัฒนาสุนขไทยพันธุ์บagan แก้ว จ.พิษณุโลก (2534) ได้รวบรวมลักษณะเด่นของสุนขบagan แก้ว ไว้ดังนี้

1) หัวกะโหลก

สุนขบagan แก้วจะมีหัวกะโหลกใหญ่ ปากยาวแหลม คอยาวกว่าสุนขไทยทั่วไป กระโหลกศีรษะและ ปากรับกันเป็นรูปสามเหลี่ยม หูเล็กสันตั้งป่องไปข้างหน้า ปลายหูเบนออกข้างเล็กน้อย โคนหูทั้งสอง อยู่ห่างกันมากกว่าสุนขไทยหลังอาน จึงใช้เป็นจุดเด่นในการสังเกตว่าเป็นสุนขบagan แก้ว ตาเล็กกลมรี พื้นสีตาเป็นสีเหลืองทองคล้ำ ม่านตาตรงกลางสีดำ มีแววของความไม่เชื่อใจเคร่ง่าย ๆ ขณะกราหรือขู่ จะขึ้นเวรีฟ้าใส แวร์ที่เรียกว่า "ตาเขียว" จมูกสีดำ พันธุ์เล็กขากว่า มีเยี้ยวข้างบน 2 ล่าง 2 ลิ้นเป็นสี ชมพู สวยงามมากไม่มีปากคำเหมือนสุนขไทยหลังอาน

2) หู

หูของสุนขบagan แก้วมี 2 ลักษณะ คือ ถ้าหากเป็นใบหยาใหญ่ จะมีปลายหูกลมมน ภายนอกมีขน ปกคลุมปิดฐานซึ่งเป็นลักษณะของหูสุนขจังจาก แต่ถ้าหูเล็กสัน จะมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ตั้งป่องตรงไปข้างหน้า ปลายหูเบนออกไปทางด้านข้างเล็กน้อย จะเป็นลักษณะของหูสุนขใน ซึ่งเป็นที่ นิยมกันมาก หูของสุนขบagan แก้วสวยงามมากที่ขอบใบหยาจะมีลักษณะเป็นลันเล็ก ๆ มีขนอ่อนปกคลุมอยู่ ภายนอก และที่กากหูด้านนอกจะมีขนปุยนุ่มปกคลุมมากบ้างน้อยบ้าง

3) ต่า

มีลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยมคล้ายตาเสือ ที่ทำเป็นเชือกซึ่ง แต่เมื่อเจอะเจอคนเปลกหน้าจะ มีแวงดุดาวและมีเสียงหวัดด้วย

4) ปาก

ปากแหลมเรียกว่าสุนัขไทยทั่ว ๆ ถ้าหากมองจากด้านหน้า จะสังเกตเห็นว่าหัวกะโหลกลงมาอย่างปากจะเบบสอบลงไปเรื่อย ๆ คล้ายกับสามเหลี่ยม ถ้าหากสีของลำตัวด่างแดงชนิดกับขาวหรือ ดำขาวบริเวณปากจะมีสีขาวผ่านตลอดได้ค้างที่ปลายปาก ซึ่งคล้ายคลึงกับลักษณะของสุนัขจิ้งจอก และสุนัขในช่วงคนไทยโบราณเรียกว่า ปากคาดแก้ว ถ้าเป็นสีปลอมมากจะไม่มี พันเข็งแรง เสียงเล็กแหลมคม

5) คอ

สุนัขบางแก้วจะมีคอใหญ่ หนา และแข็งแรงมาก เมื่อโตเป็นสุนัขหนุ่มสาวจะต้องใช้โซ่และ ปลอกคอที่มีขนาดใหญ่และแข็งแรง เพราะเวลากระโดดหรือกระชากระได้มีขาดง่าย

6) ทาง

โคนทางของสุนัขบางแก้วจะมีขนาดใหญ่ โค้งงอไปข้างหน้า ถ้าปลายทางจุดกลางหลังไม่เพลี่ ไปข้างใดข้างหนึ่งของลำตัวจะสวยงามมาก ขนที่ทางจะยาวตั้งเป็นพุ่มกระจาดเป็นพวงโค้งไปข้างหน้า ปลายทางจุดหลัง ทางที่ขอดเป็น วงกลมหรือทางที่มีลักษณะอื่นๆ มิได้หมายความว่าไม่ถูกต้องตาม ลักษณะของสุนัขบางแก้ว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของทางที่โค้งงอไปบนหลังนั้นเป็นลักษณะเด่นทาง พันธุกรรมของสุนัขไทย ส่วนทางที่มีลักษณะเป็นพุ่มพวงนั้นเป็นลักษณะเด่นทางพันธุกรรมของสุนัขใน และสุนัขจิ้งจอก ด้วยเหตุผลตั้งกล่าวสุนัขบางแก้วส่วนมากจึงมีทางโค้งเป็นครึ่งวงกลมหรือวงกลม แต่ เป็นพวงสวยงาม

ซึ่งพอสรุปลักษณะเด่นของทางได้ 3 แบบ คือ

6.1) ทางตั้งโค้งไปข้างหน้า บางตัวทางจะเหยียดตรงวางทับไปบนหลัง

6.2) หางพุงไปด้านหลังแล้วโถงตั้งขึ้นเหมือนหางดาว ถ้าหางยาวจะโถงมาจรวดหลัง ถ้ายาวมากจะเบี่ยงลงข้าง ถ้าหางเป็นพวงใหญ่เมื่อนักมาก หางจะไฟล์ห้อยลงข้างตัว ซึ่งส่วนใหญ่ สุนัขบางแก้วจะมีหางลักษณะนี้

6.3) หางเป็นพวงลาดแบบแท่งดิน ยาวห้อยลงอย่างหางม้า เวลาดีใจ เมื่อเดินทาง หรือวิ่งจะแก่วงหางไปมา เวลาอื่นหากมันใจว่าปลอดภัยจะยกหางสูงขึ้นเลียระดับตัวเล็กน้อย เรียกว่า หางจิ้งจอก

7)สีขน

เนื่องจากสุนัขบางแก้วเป็นลูกผสมที่มี 3 สายเลือด คือ สุนัขใน สุนัขจิงจอก และสุนัขไทย พื้นบ้าน ลักษณะสีขนจึงมีสีดังต่อไปนี้คือ สีน้ำตาลแก่สีขาวปลอก สีดำปลอก สีด่างขาวน้ำตาล สีด่างขาว-ดำ และ สีนาค ซึ่งปัจจุบันนี้คงจะสูญพันธุ์ไปแล้ว หมายความแก้วัยรุ่นลักษณะเด่นอยู่อย่างหนึ่งคือ จะมีจุดแต้มตามลำตัว และที่ขา ถ้าสุนัขสีดำ-ขาว จุดแต้มก็จะมีสีน้ำตาลแดง

8)ลักษณะของขนตามลำตัว

มีลักษณะเป็นขนสองชั้น ชั้นแรกเป็นขนตามลำตัว เป็นขนที่สั้นและอ่อนนุ่มและหากว่าขนชั้นที่ 2 ขนชั้นที่ 2 เป็นขนเส้นยาว ๆ เริ่มต้นจากท้ายทอย ผ่านต้นคอแผ่กระจายลงไปถึงหนอกหลัง กลางหลัง และโคนหาง บริเวณนี้มีลักษณะคล้ายอนาคต มันที่บริเวณอกค่อนข้างหนาคล้ายแผงคอ ขนที่สีข้างค่อนข้างยาว สำหรับลูกสุนัขที่มีอายุประมาณ 1-2 เดือน มักจะมีขนหนาปุกปุยและเส้นลักษณะอ่อนนุ่มนิ่ว

9)ขาหน้า

ขาหน้าเหยียดตรงนานกัน แต่ค่อนข้างใหญ่กว่าขาหลัง และใหญ่กว่าสุนัขไทยทั่วไป บริเวณโคนขาส่วนที่ติดกับลำตัวจะมีขนเส้นยาว ๆ ซึ่งชาวบ้านนิยมเรียกว่า "ขาสิงห์"

10)ขาหลัง

จะนานกัน เอ็นลาดไปข้างหลังเล็กน้อย บริเวณแก้วกันหรือต้นขาส่วนใหญ่จะมีขนยาวปุกปุย คล้ายปุยนุ่นปุกคลุมบริเวณแก้มกันและแบบใต้โคนหาง เวลาเคลื่อนไหวจะรับกับหางที่ปัดไปปัดมา

11) นิ้วเท้า

นิ้วเท้าของสุนัขบางแก้วจะซิดติดกัน นิ้วของสุนัขบางแก้วที่มีอายุน้อยจะมีขันยาดูปคลุมคล้ายนิ้วเท้าของสุนัขจิ้งจอก ซึ่งต่างกับสุนัขไทยทั่ว ๆ ไปที่อายุยังน้อย ๆ อยู่นั้น ขันที่นิ้วเท้าจะไม่ยาวจะเริ่มยาวเมื่อมีอายุมากขึ้น นอกจากนี้เวลาเดินสุนัขบางแก้วมักจะไถ่เท้า

12) ห้อง

ลักษณะห้องของสุนัขบางแก้วจะไม่คอดกิ่วเหมือนสุนัขไทยทั่ว ๆ ไป ลำตัวค่อนข้างจะกลมและหนากว่าสุนัขไทย แต่อกไม่ลึกเท่ากับสุนัขไทยทั่ว ๆ ไป

13) หลัง

หลังของสุนัขบางแก้วค่อนข้างจะเป็น

14) ขนาดลำตัว

สุนัขบางแก้วตัวผู้จะสูงประมาณ 45-53 เซนติเมตร (19-21 นิ้ว) ในขณะที่ตัวเมียจะสูงประมาณ 43-48 เซนติเมตร (17-19 นิ้ว) ตัวผู้หนักประมาณ 14-16 กิโลกรัม ตัวเมียหนักประมาณ 13-15 กิโลกรัม

15) ลักษณะใบหน้า

ซึ่งลักษณะใบหน้าของสุนัขบางแก้ว สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ

15.1) ลักษณะหน้าเสือ

จะมีลักษณะใบหน้าดูคล้ายเสือ มีปากใหญ่ หน้าผากกว้าง หูเล็กแบบออกเฉียงน้อย แวงตา เชืองฟัน และดูร้าย เป็นลักษณะของสุนัขบางแก้วที่ใหญ่ที่สุด บางตัวมีขนาดเท่ากับสุนัขพันธุ์อัลไซเมียของต่างประเทศ มีขนที่คอเป็นแผง แต่ไม่รอบคอ ไม่มีเคราใต้คาง รูปร่างอาจใหญ่ หรือขนาดกลางก็ได้ มีทางเป็นพวงและมีเป็นพวง ทั้งทางข้อและทางม้วน ขนมีหังฟูและไม่ฟู มีแผงคอแต่ไม่รอบคอ โดยลักษณะหน้าเสือนี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของสุนัขบางแก้วอย่างแท้จริง

15.2) ลักษณะหน้าสิงห์โต

ถ้าหากสุนัขบางแก้วได้สวนผสมมาจากสุนัขจิ้งจอกมาก จะมีลักษณะหน้าแหลม ขนบริเวณแก้มจะพองออกมาเป็นแผลหรือกระบังหน้าคล้ายคลึงกับหน้าสิงห์โต ลักษณะจะมีແยื่อใหญ่รอบคอ และมีเคราใต้คางยาวตามไปจรดแผงคอตอนล่าง กะโหลกศีรษะเล็ก หูเล็กตั้งตรงรับกับใบหน้าอย่างสวยงาม เมื่อมองจากด้านหน้าจะมีลักษณะคล้ายสิงห์โต ปากไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไป ช่วงด้าวตอนหน้าใหญ่ ช่วงท้ายเล็ก ยามปักติเวลาและท่าทางจะเชื่องชื้ม แต่เมื่อเห็นศัตรูหรือคนแปลกหน้า แนวตาและท่าทางจะเปลี่ยนเป็นดุร้ายและคล่องแคล่วว่องไวทันที ลักษณะท้าเยาวชน ขนยาวหุ้มปลายเท้านิดหน่อย มองดูคล้ายเท้าหมี ขนมีทั้งยาวฟู สั้นฟู หางยาวเป็นพวงและไม่เป็นพวง มีทั้งหางม้วนสูงและม้วนต่ำ ลักษณะนี้นับว่าเป็นพันธุ์ดั้งเดิม ถ้ามีແยื่อคอใหญ่ หูสั้นและหางพวง และมีสีที่ประน้ำอยมากแล้ว ก็นับว่ามีสายเลือดที่ยังเข้มข้น ควรแก่การเก็บเอาไว้ทำพันธุ์ แต่หากมาก นานหลายปี จึงจะมีอุกมาสสักครั้ง จึงมีการซื้อขายกันในราคากثيرมาก

15.3) ลักษณะหน้าจิ้งจอก

สุนัขบางแก้วที่มีใบหน้าลักษณะนี้ จะมีใบหน้าแหลม หูใหญ่กว่าทั้งสองชนิดแรก ใบหูไม่ตรงโดยออกด้านข้าง มองดูเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ขนอ่อนยาวเรียบ ขนหางเป็นพวง รูปร่างมีทั้งใหญ่ กลาง และเล็ก นิสัยไม่ค่อยดุร้ายเหมือนสองกลุ่มแรก ซึ่งถือว่าหน้าจิ้งจอกเป็นข้อด้อยกว่า 2 กลุ่มแรก

อย่างไรก็ตาม ลักษณะเด่นของหน้าสุนัขบางแก้วคือที่ปลายปากจะมีสีขาวรอบปาก และสีขาวจากปลายปากมากลงแลกหน้าถึงกะโหลกศีรษะที่เรียกว่า "หน้าแบ่ง" หรือ "หน้าเด่น" "ปากคาด" แก้ว"

ลักษณะของสุนัขบางแก้วเหล่านี้สันนิษฐานว่ามาจากการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างสุนัขพันธุ์ไทยโบราณเพศเมียกับสุนัขจิ้งจอกและสุนัขใน เนื่องจากลักษณะเด่นที่สุนัขบางแก้วได้รับการถ่ายทอดจากมาหาก 3 สายพันธุ์นี้เป็นหลัก กล่าวคือ จากสายพันธุ์สุนัขจิ้งจอก สายพันธุ์สุนัขใน และสายพันธุ์สุนัขไทยพื้นบ้าน โดยแต่ละสายพันธุ์นั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

ก.) สายพันธุ์สุนัขจิ้งจอก

สุนัขจิ้งจอก (Canis Aureus) มีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด ประกอบด้วย

ก.1) สุนัขจิ้งจอกทองหรือสุนัขทอง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า คานิส ออริอัส (Canis Aureus) มีลักษณะคล้ายสุนัขป่าгуล์ฟ ขนาดเล็ก มีอยู่อย่างกระจัดกระจายตั้งแต่อาร์ฟิกาใต้ ไปจนถึงแอฟริกาเหนือ มีขนสีน้ำตาลปนเหลือง หัวหลังและหางจะแฉมด้วยขนสีดำ

ก.2) สุนัขจิ้งจอกหลังดำ (Black-backed) หรือหลังอาน มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า คานิส เมโรมลัส (Canis Mesomelas) พบรอบอัฟริกาตอนกลาง อัฟริกาใต้ ที่หลังมีขนยาวสีดำปนขาวและกระจายเต็มหลังไปจนถึงบริเวณหางคล้ายกับอานม้าและใบหนูใหญ่

ก.3) สุนัขจิ้งจอกข้างลาย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า คานิส เอดัสดัส (Canis Adustus) สุนัขจิ้งจอกพันธุ์นี้มีขนสีเทาและมีขนสีดำพาดเป็นทางด้านข้างของลำตัว ที่ปลายหางจะมีสีขาว พบในแอฟริกาเขต草原

ก.4) สุนัขจิ้งจอกไสเมียน แจ็คเก็ล (Simian Jackal) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า คานิส ไซเมนซิส (Canis Simensis) พบรอบเขตที่ราบสูงเชิงเขาเปีย มีรูปร่างและขนาดอยู่ระหว่างสุนัขจิ้งจอกพิโภคซ์ (Fox) และสุนัขป่าгуล์ฟ (Wolf) แต่ดูแล้วจะเหมือนสุนัขจิ้งจอกพิโภคซ์ (Fox) มากกว่า ลักษณะที่เด่น ๆ คือ หูตั้ง ใบหนูใหญ่ ปลายหูแหลม ลำตัวค่อนข้างยาว ขนตามลำตัวสีแดง สวยงามที่ได้คอสีขาว และมีแนวขนสีแดงแก่พาดรอบคอ ขยายขา บนที่บริเวณปลายขาจะมีสีขาว หางเป็นพวง โคนหางขาว ปลายโคนหางประมาณ 100 เซนติเมตร (40 นิ้ว) หรือ 1 เมตร หางยาว 30 เซนติเมตร (10 นิ้ว) น้ำหนัก 10 กิโลกรัม (22 ปอนด์) ตามธรรมชาติจะชอบอยู่เป็นคู่หรืออยู่ลำพังตัวเดียว สุนัขจิ้งจอกพันธุ์นี้นับว่า เป็นสุนัขที่มีขนาดใหญ่

แต่ชนิดที่มีอยู่ในแถบเอเชียและที่พบรอบประเทศไทยนั้นเป็นชนิดที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Canis Aureus Indicus (คานิส ออริอัส อินดิคัส)

ขนของสุนัขจิ้งจอกจะมีสีน้ำตาลปนเทา มีลายกระดำรงด่างเบรอze ไม่มีสีพื้นแดง ผสมเมื่ออายุประมาณ 6 เดือน ออกจากนั้นแล้วยังมีขนยาวปุกคลุมรอบคอเป็นแผงใหญ่ ขนในบริเวณนี้ปลายขนจะมีสีดำ ขนาดตามลำตัวจะมีลักษณะเป็นขนสองชั้น แผ่นซึ่ปุกคลุมตั้งแต่ท้ายทอยลงมาถึงกลางหลังเรื่อยลงไปจนถึงโคนหาง มีลักษณะคล้ายกับอานม้ามากกว่าอานที่กลางหลังของสุนัข

ไทยพันธ์หลังอานเสียอีก เพราะขันที่หลังของสุนัขหลังอานเป็นขันชนิดที่บี้อนกลับคล้าย ๆ กับชัวญ ทางของสุนัขจึงจะออกจะตื้นกว่าทางของ สุนัขในและขันที่ทางจะมีสีดำเพียง 1 ใน 3 ส่วนสุนัขในนั้นขันที่ทางจะมีสีดำ

สุนัขจึงจะจะมีความสูงประมาณ 40 เซนติเมตร น้ำหนักตัวประมาณ 7-14 กิโลกรัม (15-31 ปอนด์) ความยาวของลำตัววัดจากหัวถึงโคนหางประมาณ 60-70 เซนติเมตร (24-30 นิ้ว) ความยาวของทางวัดจากโคนหางถึงปลายทางประมาณ 23-25 เซนติเมตร (9.2-14 นิ้ว) สำหรับขาของสุนัขจึงจะเล็กและยาวเรียว เกล้าก้าวย่างเดินจะใหญ่เท่า

กะโหลกศีรษะของสุนัขจึงจะอยู่ในจำนวนพากสูกุลคานิส ลักษณะของจมูกจะยาวแต่จมูกไม่ดำ ลำตัวกลมและแข็งแรง สำกลางต่ำ โดยกว้างแตกต่างกับสุนัขใน ซึ่งมีจมูกสั้นและจมูกสีดำ หน้าผากของสุนัขจึงจะค่อนข้างจะแบนเล็กน้อย หน้าแหลม หูตั้งป่องไปด้านหน้า ลักษณะต่าง ๆ ทางพันธุกรรมที่สุนัขบางแก้วได้รับจากสุนัขจึงจะที่เห็นได้ชัดคือ

- ข้อเท้า : เอกเข้าหาตัวเพียงเล็กน้อย
- เยี้ยว : ที่เล็กและแหลมคม
- ลิข : มีลักษณะจุดประหรือแต้มต่าง ซึ่งในสุนัขไทยทั่วไปไม่มี
- เส้นขน : หยาบเป็นมันสองประกายแเรวรา สวยงามจะเหยียดตรงหรือหยกฟูนุ่มนิ่มอยู่กว่าสุนัขไทยลูกผสมอื่นๆ ถูกสุนัขบางแก้วอายุ 1-2 เดือน จะหยาบกระด้างกว่าขนของสุนัขจู
- ขน : เป็นขนยาวสองชั้น โดยชั้นในสั้นเป็นปุยและละเอียดอ่อนนุ่มเหมือนปุยฝ้าย ขนชั้นนอกยาวฟู บริเวณอกหู คอ ใต้คาง และแผงอกแห่งจะจายดูคล้ายคอสิงห์โต ขนที่สีขาวจะค่อนข้างยาว
- หู : คล้ายสุนัขจึงจะ มีขนปุกปุยในฐานและโคนหูกด้านนอก

๑.) สายพันธุ์สุนัขใน (A siam Wild Dog)

สุนัขในมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Cuon Alpinus ซึ่งเหมือนหรือซึ่งพ้องคือ Canis Javanicus หรือ Canis Rutiland) บางครั้งก็เรียกว่า "สุนัขแดง" (Red dog) ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากสุนัขจิงจอก คือ มีสีแดงสด (Rush red) ตลอดทั้งตัว ไม่มีแง่คอเหมือนสุนัขจิงจอก หางมีสีดำ ความยาวของหาง 40-50 เซนติเมตร (16-20 นิ้ว) ความยาวของลำตัววัดจากหัวถึงโคนหาง 88-113 เซนติเมตร (35-45 นิ้ว) น้ำหนักตัว 14-21 กิโลกรัม จึงมีลำตัวยาวเพรียวกว่าสุนัขจิงจอกและห้องไม่คอดกิ่ว เช่นสุนัขไทยพื้นบ้าน

สุนัขในจะตัวใหญ่กว่าสุนัขจิงจอก มีสีเดียวกันตลอดทั้งตัว (มากกว่าสุนัขจิงจอก) หางยาวและสีเข้มกว่า จมูกเข้มกว่า และสันกว่า ภายในหูมีขนขาวละเอียดอ่อนปากคลุม ปลายหูกลมมน ไม่แหลมเหมือนสุนัขจิงจอก มีขนตามลำตัวสีแดงสด ขนยาวกว่าสุนัขจิงจอก ขนที่แง่คอไม่มี (สุนัขจิงจอกมี) เท้าและขันที่หางมีสีดำ ลูกที่เกิดใหม่จะมีสีดำคล้ำ เมื่อโตขึ้นสีจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีแดงสดในที่สุด

ภาระให้ลูกศิริษะของสุนัขในจะคล้ายกับของสุนัขจิงจอก แต่ใหญ่กว่า จมูกกว้างและส่วนหน้าแบนกว่า เป้าตาต่ำกว่า รูปร่างฐานเป้าตาสันกว่าและที่อค่อนไปทางข้างหน้า ลักษณะฟันไม่เหมือนกัน ไม่มีกรามที่สามด้านล่าง กรามล่างอันแรกมีเพียงฟันเดียว (แต่ในสุนัขจิงจอกมี 2 เฟี้ยว) ปากมุม สีน้ำตาลเข้มหรืออาจมีสีขาวปน หางเป็นพวงห้อยลงดิน

ส่วนมากแล้วสุนัขในจะหลบซ่อนตัวอยู่ในที่ร่มหรือใน棚ดินตื้น ๆ เท่าเสียงธรรมชาตี ๆ แต่เมื่อตกลงใจร้องเสียงแหลม สุนัขในสามารถกระโดดได้ไกล 3-3.5 เมตร เวลาวิ่งกระโดดได้ไกล 5-6 เมตร และสูง 3-3.5 เมตร เวลาล่าเหยื่อที่เป็นสัตว์ใหญ่กว่าจะรวมตัวกันเป็นฝูง 6-8 ตัว จนถึง 20 ตัว หาเหยื่อได้โดยการมองลึก และสะกดรอยไปจนเห็นเหยื่อ จากนั้นจะไล่เหยื่อไปจนเหนื่อยอ่อนแรงดิน มุน

พันธุกรรมที่สุนัขในถ่ายทอดมาสู่สุนัขบางแก้วที่สังเกตได้คือ

- ขน : สุนัขบางแก้วบางตัวมีขนสีน้ำตาลแดงหรือสีสนิมแต้มอยู่บริเวณแก้ว ลำตัว ลุ้งเท้า ถ้าเป็นเพศเมียจะมีบริเวณอวัยวะเพศอย่างเห็นได้ชัด

- หู : เล็กสั้นและตื้ง
- ลำตัว : ลำตัวจะยาวและห้องไม่กิวเหมือนสุนัขไทยพื้นบ้าน
- หาง : อาจมีขนสีดำที่โคนและปลายหาง
- ขา : ใหญ่กว่าสุนัขไทยทั่วไป
- ปาก : บางตัวปากคอม ซึ่งในสุนัขจึงจะไม่มีปากคอม

ค.) สุนัขไทยพื้นบ้าน

สุนัขไทยพื้นบ้านจะมีขนตามลำตัวสั้นเกรียน ละเอี้ยดเป็นเงา หูตั้ง ปลายหูแหลม แข็งชาเล็กเรียวกลายขาเก่ง อุ้งเท้าเล็ก ลำตัวค่อนข้างยาวเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หางมีหลายรูปแบบคือหางกระบอก หางขอ ม้วนเป็นก้นหอยหรือขันมกง

โดยพันธุกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาในข้อ ก.) และ ข.) นั้น สุนัขบางแก้วจะได้รับการถ่ายทอดจากสุนัขไทยพื้นบ้านทั้งสิ้น โดยเฉพาะหางที่โค้งงอขึ้นบน

พฤติกรรมของสุนัขบางแก้ว

พฤติกรรมของสุนัขบางแก้วที่สังเกตเห็นได้โดยทั่วไป คือในเรื่องของการเดินหรือการวิ่ง สุนัข บางแก้วจะเดินหรือวิ่งเหยาะ ๆ ท่วงท่าสวยงาม ปกติจะวิงช้อยเท้าถี ๆ ลงร่างกาย บางตัวเวลาเดินเห็นแมลงบนสันหลังยกขึ้นดูส่างามเข้าเช่นมาย่างเท้าสวนสนาม สุนัขบางแก้วขึ้นชื่อมากเรื่องความดุ มีความซื่อสัตย์ต่อเจ้าของ รักและหวงเจ้าของ ไม่ชอบคนแปลกหน้า มีความสามารถในการдумกลิ้นเป็นเลิศ จำเสียงได้ แม่นยำ กินอาหารง่าย มีความกล้าหาญ กล้าที่จะสู้กับสุนัขที่ตัวโตกว่า มีประสาทดื่นอยู่เสมอเม้มอนหลับ เป็นสุนัขที่ชอบเล่นน้ำ เมื่อหมอบข้อศอกจะแนบกันพื้นและเท้าหลังจะแบออกหั้ง สองข้าง ก่อนจะกินน้ำในอ่าง ชอบเอาเท้าหน้าข้างหนึ่งข้างใดจุ่มลงไปในอ่างก่อน เวลาขู่จะเหยียดขาหน้าพูมไปข้างหน้า แล้วผงกหัวและแมลงบนหลังตั้งขึ้นพร้อมกับส่งเสียงชู่ ชอบกินเนื้อสัตว์และปลาเนื่องจากหมูบ้านบางแก้ว อาศัยแหล่งของชาวบ้านและน้ำคือจับปลา ค้าปลาน้ำจืด และเลี้ยงสุนัขไว้บันแพ อาหารที่ได้จึงหลีกไม่พ้นปลา แต่อาหารอื่นก็กินได้ เช่น กัน

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว สุนขบางแก้วจะมีพฤติกรรมที่คล้ายกับสุนขโดยทั่วไป นั่นคือสุนขทุกตัวจะต้องมีการเห่า กัด ไล่ล่า การดมกันชี้กันและกัน การเลียปากหรือเอามูกชนกัน การกระดิกทาง การยกขาทุกครั้งที่จะฉี่ การเลียเพื่อขอของคุณ การฉี่เพื่อปักปันเขตแดน ฯลฯ โดยพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกเหล่านี้ จะเป็นการแสดงออกถึงการสื่อสารบางสิ่งบางอย่างชี้กันและกัน และจำเป็นที่ผู้เลี้ยงสุนขบางแก้วจะต้องมีความเข้าใจในเบื้องต้น โดยพฤติกรรมของสุนขโดยทั่วไปที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1) การเอามูกแตะกันและดมกัน

สุนข 2 ตัว ไม่เคยพบกันมาก่อน แล้ววู่ ๆ มาเจอกัน สิ่งแรกที่จะแสดงออกถ้าไม่เห่า ก็คือการวิงเข้าหากันแล้วเอามูกมาแตะกัน การเอามูกแตะกันอย่างนี้เป็นพฤติกรรมทดสอบฝ่ายตรงข้ามเป็นเบื้องต้นว่ามาอย่างมิตรหรือศัตรู ต่อจากนั้นจะผลักกันดมกัน เพื่อเพิ่มความคุ้นเคย และเป็นการจดจำกลิ่นชี้กันและกัน ถึงขั้นลงกลิ่นน้ำอว่าสุนขทั้งสองตัวเรียนรู้ได้ว่าเป็นมิตรหรือศัตรูกัน ถ้าเป็นศัตรูกันก็อาจเดินหนี

2) นอน hairy ห้องเห็นลำคอ

เมื่อผ่านขั้นตอนแตะจมูกและดมกันแล้ว เกิดตัวหนึ่งตัวได้ไม่ชอบหน้าอีกด้วยนึง อาจเดินหนีไปกีดขวาง หรือถ้าสถานการณ์เฉพาะร้ายกว่านั้น ก็จะรู้คำรามใส่กันและการต่อสู้จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมา แต่โดยธรรมชาติได้สร้างหนทางปลดภัยไว้ในสุนขที่ไม่อยากต่อสู้ด้วย หรือหลบเลี่ยงการต่อสู้หรือคาดว่าสุนขได้ สุนขตัวที่อ่อนแอกว่าจะทำสัญญาสงบศึกทันที โดยการนอน hairy ห้องเห็นลำคอ เป็นเสมือนการยกร่องข่วยอมแพ่นั่นเอง เป็นการยอมจำนนทุกกรณี หากสุนขตัวที่ชนะคิดจะเข้าบดคดตัวที่นอน hairy ห้องอยู่ก็ทำได้ แต่สัญชาติญาณของนักสู้ ทำให้สุนขหยุดการกระทำดังกล่าว

3) ทางและหมุนระดิก

การแสดงความยินดีปรีดาของสุนข จะทราบได้จากการกระดิกทางและกระดิกหมุน ซึ่งเป็นการใช้ภาษาทางร่างกายสื่อความเข้าใจกับเจ้าของ และแสดงถึงลักษณะอารมณ์ของสุนข ถ้าสุนข妨ทางกระดิกหรือเหยียดตรงในแนวขานานกับลำตัว แสดงถึงความพอใจ ถ้าทางตั้งตรง แสดงว่าสุนขกำลังมีความสนใจในบางสิ่งบางอย่าง หรืออาจกำลังอยู่ในภาวะของการตื่นเต้น ตกใจ ถ้าทางทางตกลงอยู่ระหว่างซอกขาหลังแสดงถึงความกลัว หรือแสดงถึงอาการสงบเสื่อมเจียมตัว

อย่างไรก็ตาม การอ่านความรู้สึกของสุนัข โดยดูจากพฤติกรรมของหางนั้น ยังชี้อุบัติเหตุที่สุนัขพันธุ์และความยาวของหางสุนัขอีกด้วย เช่น สุนัขพันธุ์เกรย์ハウด์แท้ โดยปกติมักจะชอบเก็บหางไว้ระหว่างรอข้าว (ยกเว้นในขณะที่กำลังวิง)

4) การฉีด

การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของสุนัขโดยการใช้จุดมุกดกลืน เพื่ออ่านสัญญาณหรือเครื่องหมายที่สุนัขตัวอื่นจีบิ้งร่องรอยไว้ตามที่ต่าง ๆ การฉีดทึบร่องร่องร้อยไว้เป็นสิ่งสำคัญมาก เป็นการแสดงถึงอาณาเขตที่มั่นคงอยู่ (เจ้าถิ่น) มั่นใจยกขาจีบิ้งเล็กที่ละน้อย จะไม่จีรอดเดียวเสร็จเพียงเพื่อทึบร่องรอยไว้เท่านั้น หากมีสุนัขอีกด้วยมาดมเหล็กจีบิ้งทับก็แสดงว่าสุนัขที่จีบิ้งทับนั้นประการสงค์รวมกับเจ้าของร่องจีบิ้งเดินเข้าแล้ว แต่ในสุนัขเพศเมียเดวจะจีรอดเดียวหมด ไม่ค่อยมีการฉีดทึบร่องรอยแบบในเพศผู้วันแต่ซึ่งที่เป็นสัดอย่างผสมพันธุ์ สุนัขเพศเมียจะจีบิ้งร่องรอยเพื่อขอตัวผู้มาให้เลือกคู่

5) การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง

ผู้เลี้ยงสุนัขสามารถจะแปลความหมายในการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางของสุนัขได้ แต่ไม่มีมาตรฐานเสมอไป ส่วนประกอบของใบหน้าที่บ่งบอกถึงอารมณ์ เช่น จมูกย่น กระพริบตา หรือหัว เปิดริมฝีปากหรือที่เรียกว่า ยิ้มฟัน หลุบ หูดก การแสดงออกทางอารมณ์อ่อนได้ชัดเจนในสุนัขป่าที่เป็นบรรพบุรุษของสุนัข แต่ก็ยังคงเหลืออย่างสุนัขหลายพันธุ์ที่มีขันปักคลุมหนา เช่น ยอร์คเชีย เทอร์เรีย, โอลด์ อิงลิช ชีพต์ออก เป็นต้น

หูของสุนัขบ่งถึงอารมณ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสุนัขพันธุ์หูตั้งอย่างมหาบางแก้ว หมายถึง การมีความมั่นใจและสนใจพร้อมที่จะปะปองคุ้มครอง การที่หูของสุนัขบางแก้วเบนไปยังเสียงที่เกิดขึ้นแสดงว่ากำลังสนใจ สิ่งที่ทำให้เกิดเสียงอยู่ แต่ถ้าหูหลุบหรือเอนราบไปทางด้านหลัง แสดงว่าสุนัขเกิดความไม่ไว้วางใจหรือสงสัย และถ้ามีการคำรามร่วมและมีขันตั้งด้วย แสดงว่ามีพฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งจะเป็นภัยมากที่จะอ่านสัญชาติญาณในสุนัขพันธุ์หูตาก แต่ก็พบว่าถ้าสุนัขลักษณะนี้พยายามที่จะยกหูขึ้นแสดงว่ามีความสนใจต่อเสียงที่เกิดขึ้นเป็นกัน

6) การเลี้ยง

สุนัขจะแสดงความรักต่อเจ้าของ โดยการเลี้ยงหรือที่เรียกว่า "เลี้ยงประจำ" โดยอาจจะเลี้ยง เลี้ยงขาเรื่อยไปจนถึงเลี้ยงหน้าเจ้าของ ถูกแท้เต็วว่าสุนัขตัวนั้นจะรักหรือประจำเจ้าของเดี๋ยวนี้ ดังนั้นจึง อาจกล่าวได้ว่าการเลี้ยงเพื่อแสดงความรัก ความเป็นมิตรกันนั้นเป็นสัญชาติญาณจากบรรพบุรุษของ สุนัขทุกด้วยนั่นเอง

7) การยกขา

การที่สุนัขยกขาหน้าขึ้น เป็นการแสดงถึงการขอแบ่งอาหารหรือเมื่อต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั้น เช่นว่าพูดติกรอมนี้สืบเนื่องมาจากการที่เป็นลูกสุนัขแรกเกิด เนื่องจากเวลาดูดนมจากเต้านมของ แม่นั้น ลูกจะใช้เท้าพลิกหรือดันหัวนมของแม่เป็นจังหวะ เป็นการกระตุ้นให้มีน้ำนมไหล คือ ลูกสุนัข ยังต้องการจะกินนมแม่อีก ก็จะทำอย่างนั้นแล้วก็สมใจเกือบทุกครั้ง โดยที่สุนัขมีพฤติกรรมเดิมหลังเหลือ มาแสดงกับคนต่อ

8) การชูดและการกลบ

พฤติกรรมการฟังกระดูกและเศษเนื้อ เป็นสัญชาติญาณของสุนัขที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นสัญชาติญาณของความอยู่รอดของสัตว์ป่า โดยการตอนอาหาร เพื่อที่จะเก็บ อาหารไว้กินยามขาดแคลน ถึงแม้ว่าสุนัขที่เลี้ยงในบ้านไม่ได้ขาดแคลนอาหาร แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะ ทิ้งนิสัยเดิมได้ สุนัขนั้นไม่เพียงแต่ฟังเศษอาหารเท่านั้น ยังฟังของเล่นอีกด้วย แล้วจะกลบอย่างประณีต มาก สุนัขบางตัวสามารถจดจำสถานที่ฟังได้อย่างแม่นยำ แต่ก็ยังมีบางตัวที่ลืมสมบัติที่ฟังไว้

9) การเดินวนไปมา

การที่สุนัขเดินวนไปวนมาอยู่หลาຍครั้ง ไม่ยอมนอน จะเดินวนไปวนมาอยู่หลาຍครั้งถึงจะล้ม ตัวลงนอน หรือการที่มีพฤติกรรมทำท่าโก้งโถงค่องร้อมลูกบอล เหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่สุนัขได้รับการ ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเดิมของตัวเอง แสดงให้ทราบถึงการจับจองอาณาบริเวณแสดงความเป็น เจ้าของตัวนั้นเอง

10) การเห่า

การเห่าเป็นพฤติกรรมที่ปกติมากของสุนัข เมื่อสุนัขอายุได้ 4-6 เดือน ก็จะกล้าที่จะเห่าอย่างมันใจ ซึ่งอาจจะเห่าอย่างไม่มีเหตุผลนักในบางครั้ง แต่สำหรับสุนัขทุกครั้งที่เห่านั้นแสดงว่าเกิดความเปลกหรือผิดปกตินั่นเอง เช่น เสียงดังเข้าประตูหู กลิ่นแปลก ๆ จากสัตว์อื่น สิ่งเหล่านี้เป็นการระวังภัยของสุนัขนั่นเอง

11) การกัดและไส้ล่า

ตามธรรมชาตแล้วสุนัขเป็นสัตว์ที่ໄວต่อสิ่งเร้ามาก คือมากกว่าคนถึง 10 เท่า การตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หากสุนัขถูกเลี้ยงดูอย่างไม่ค่อยเอาใจใส่เด็ก เนื่องจากต้องบอย ๆ หรือเจ้าของชอบขังไว้ในกรงป้ออยและนาน ๆ หรือบางคนชอบเตะสุนัข ถ้าหากสุนัขตัวใดเจอสภาวะเหล่านี้บอยเข้า ก็จะแสดงอาการต่อต้านเจ้าของและต่อต้านบุคคลอื่น สุนัขตัวอื่นหรือสัตว์อื่น ๆ ได้เสมอ และถ้าเจอสภาวะเช่นนี้นักและนานเข้า ความก้าวร้าวของสุนัขก็จะมากขึ้นจนถึงระดับดื้อด้านแล้วควบคุมยาก

12) สุนัขกัดสุนัข

ถือเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่ค่อนข้างดุเดือด หรือบางครั้งจะบลงด้วยชีวิตของสุนัขตัวที่อ่อนแอกว่า แต่ใจสู้จนตัวตาย

โดยสรุปพบว่า พฤติกรรมของสุนัขที่กล่าวนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของธรรมชาติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นบรรพบุรุษคือสุนัขป่าและสุนัขจิ้งจอก เม้าปัจจุบันจะเป็นสุนัขที่อยู่บ้านแล้ว เชื้อสายเดิมก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ พฤติกรรมบางอย่างเจ้าของสุนัขอาจเรียนรู้แล้วอาจปรับปรุงแก้ไข หรือฝึกหัดมันได้ในบางส่วน แต่ในส่วนที่ฝืนธรรมชาติตามากเกินไปก็ไม่ควรนำไปฝึกหัด ปล่อยให้เป็นคุณสมบัติประจำเพาพันธุ์สุนัขจะหมายความกว่า

วิธีการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้ว

สุนัขบางแก้วนิยมนำมาเลี้ยงกันตั้งแต่ 45 วันขึ้นไป เริ่มแรกก็พบสัตวแพทย์เกี่ยวกับการทำวัคซีนปีละ 1 ครั้ง อาจจะเป็นวัคซีนรวมหรือแยกกันแล้วแต่ ทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จากนั้นก็

ถ่ายพยาธิ ซึ่งการทำวัคซีนต่อไปก็ทำเพียงปีละ 1 ครั้งก็พอ เพราะสุนขบางแก้วนั้นจัดได้ว่าเป็นสุนัขที่ทนต่อโรคสูง (พื้นฐานอาจมาจากสุนัขไทยที่คุณเคยกับสภาพภูมิอากาศ)

การดูแลสุขภาพโดยทั่วไป

ในการเลี้ยงดูสุนัขบางแก้วนั้น มีวิธีการดูแลสุขภาพโดยทั่วไปที่สำคัญๆ คือ

1) การอาบน้ำและการดูแลทำความสะอาด

สุนัขบางแก้วเป็นสุนัขที่ชอบเล่นน้ำแต่ไม่ชอบให้อาบน้ำ ผู้เลี้ยงจึงควรฝึกอาบน้ำด้วยแต่ยังเลิกให้เกิดความเครียด พอยอดขึ้นจะได้อาบน้ำไม่ยาก แต่ก็ไม่ควรอาบบ่อย ประมาณ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้งก็เป็นการเพียงพอ

เนื่องจากสุนัขบางแก้วสืบทอดสายมาจากสุนัขป่า อุปนิสัยหล่ายๆ อย่างยังคงความเป็นสัตว์ป่าโดยเฉพาะสัญชาตญาณความเป็นนักล่า จึงชอบจับสัตว์ต่างๆ เช่น สัตว์เลี้ยงคลานแบบทุกชนิด แม้กระทั่ง สัตว์ปีกทุกชนิดแม้กระทั่งนกมากดเล่น หรือไม่ก็แอบกิน นอกจากนั้นยังชอบชูกัด ในทุกที่ ที่ชูกัดได้ไม่ว่าจะเป็นสนามหญ้า กระถางต้นไม้ ใต้ถุน เมื่อชูกัดแล้วจะนำตัวเองเข้าไปนอนอยู่ในนั้นเลย และสำหรับบ้านที่เลี้ยงบัว เลี้ยงปลาในอ่างบัว จะพบว่าสุนัขบางแก้วจะลงไปเล่นน้ำและกัดแหะทุกอย่างเท่าที่ทำได้ ซึ่งนิสัยพากนี้ส่วนใหญ่จะแก้ไม่หาย จะหยุดก็ต่อเมื่อ อายุ 2 ปี

2) การอาบน้ำ

การที่จะรักษาขนของสุนัขให้สวยงามตลอดจนน้ำทำได้ไม่ยาก ผู้ที่เพิ่งเป็นเจ้าของสุนัข ส่วนใหญ่ เชื่อว่าจะต้องอาบน้ำทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็นความเชื่ออย่างผิด ๆ การอาบน้ำเป็นประจำจะทำให้ขนเสีย แห้ง ขนนิ่มน้ำ และขนร่วง การใช้ไส้ชันและน้ำยาทำความสะอาดชนิดต่าง ๆ ติดต่อกัน ก็จะทำให้ผิวนังอักเสบได้ การดูแลขนให้สวยงามอยู่เสมอ เพียงแต่ใช้ฟองน้ำชูบน้ำสบู่อุ่น ๆ ลูบ จากนั้นเช็ดด้วยผ้าชูบน้ำสะอาดบิดให้แห้ง ก็เพียงพอที่จะทำให้ขนของสุนัขอยู่ในสภาพที่ดีเยี่ยม

ดังนั้นจึงไม่ควรอาบน้ำสุนัขถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ แต่เนื่องจากบ้านเราเป็นเมืองร้อน สุนัขมีเหื่อออกมาก ถ้ายิ่งปล่อยให้ไปวิ่งชันนอกบ้านบ่อย ๆ ก็ยิ่งสักปีกเร็ว จึงควรพิจารณาดูจากสภาพของสุนัข เมื่อเห็นว่าขนเริ่มเหนียว สะปรุง หรือมีกลิ่นเหม็นก็อาบน้ำให้สุนัขได้ ปกติควรเริ่มอาบน้ำเมื่ออายุ 3 เดือนขึ้นไป แต่หากได้สุนัขมาจากที่อื่น ควรพิจารณาจากสภาพว่าสกปรกมากน้อยแค่ไหน สุขภาพแข็งแรงหรือไม่ เห็บหมัดมากน้อยอย่างไร หากอยู่ในเกณฑ์พอสมควรเป็นไปได้ก็ให้รับอาบน้ำเลย เพื่อป้องกันการระบาดของเห็บหมัด และรักษาโรคพิษหนังพร้อมกับการทำความสะอาด

สุนัขที่ໄດ้แล้วควรจะอาบน้ำทุก 3 ถึง 4 เดือน หรือเมื่อเห็นว่าເນື້ອຕົວສັກປຽກມອມແນມ ກາຣ
ອາບນໍ້າຄວາມອາບໃນເວລາກລາງວັນທີມີແດດອອກ ແຕ່ມີໃຊ້ກາລາງແສງແດດ ຄວາມເປັນແດດອ່ອນ ຈຶ່ງໄດ້ຜົ່ງຕົວໄຫ້
ແໜ່ງຫຼັງຈາກອາບນໍ້າເສົ່ຽງ ແຮມພູທີ່ໃຫ້ອາບຄວາມໃໝ່ແຮມພູທີ່ຜລິຕາມເພື່ອສຸນັກໂດຍເຂົາພະເວະ ເພວະກາຣອາບນໍ້າ
ຈະດຶງເຂົານໍ້າມັນຕາມອຮຣມ໌ຫ້າຕີອອກມາ ຈຶ່ງໄມ້ຄວາມໃໝ່ສູ່ກຽດຫົວຜົງຫັກຝອກ ເພວະສິ່ງເລຳນີ້ຈະທຳໄຫ້ເກີດ
ກາຣະຄາຍເຄື່ອງຕ່ອົງຫັນ ທຳໄຫ້ຜົວໜັງຂັກເສັບໄດ້ ຂະນະອາບນໍ້າຕ້ອງຮະວັງໄມ້ໄດ້ຝອງສູ່ເຂົາຫາຫົວໜ້າເຂົາ
ຫຼຸດໄດ້ ອາຈານໃໝ່ສຳລັບອຸດວູຫຼັກສອງຂ້າງ ພັກມັກນີ້ໃໝ່ມີອົດໃນຫຼຸດໃຫ້ຫຼຸບລົງເພື່ອປົ້ອງກັນນໍ້າເຂົາ ກາຣອາບນໍ້າຄວາມ
ຈະຮາດນໍ້າໄຫ້ເປີຍກ່າວໜັງກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງສູ່ກຽດຫົວຜົງໃຫ້ຫຼັກ ແຮມພູບາງໜີມີຄໍາແນະນຳໃຫ້ຖື່ງໄວ້ນານ
ເຫຼົາໄດ້ ເພື່ອຈ່າເຊື້ອໂຮກໃຫ້ປະບົບຕິຕາມນັ້ນ ຄວາມຝອກສັກ 2 ຄວັງ ຈາກນັ້ນລ້າງແຮມພູອອກໃຫ້ມົດ ອາຈານໃໝ່ຄຣີມ
ນາດເລື່ອນ້ອຍ ເພື່ອໃຫ້ຂົນເງາມ ລ້ານໍ້າໃຫ້ສະອາດ 2-3 ຄວັງ ເຄົາສຳລັບທີ່ອຸດຫຼອກອອກ

ຫຼັງອາບນໍ້າເສົ່ຽງແລ້ວໄລ້ນໍ້າທີ່ຕິດຄ້າງຕາມຂານອອກໃຫ້ມາກທີ່ສຸດ ແລ້ວໃຫ້ຜົ່າເຊີດຕົວ ຕ້ອງເຫັດຕົວຫົວໜ້າ
ໃຫ້ໂຮງເປົ້າຜົມເປົ້າໜີໃຫ້ແໜ່ງ ເພື່ອປົ້ອງກັນຄວາມຂັບຂຶ້ນ ຈຶ່ງເປັນປ່ອເກີດຂອງເຂົ້າວາ ແລະໂຮກປອດບວມ

3)ກາຣແປງຂນ

ສຸນັກບາງແກ້ວ ເປັນສຸນັກທີ່ໄມ້ຕ້ອງດູແລຂນເປັນພິເສະເໝືອນສຸນັກພັນຖຸນຍາວ ເພີຍງແຕ່ຕ້ອງກາຣກາຣ
ແປງຂນບ່ອຍ ຈຶ່ງເປັນປ່ອເກີດຂອງເຂົ້າວາ ເພື່ອໃຫ້ສຸ່ກາພູນດີແລະຜົວໜັງສົດຫື່ອງຢູ່ເສົມ ກາຣແປງຂນຍັງເປັນກາຣໜ້າຍວັດໃຫ້ຕ່ອມ
ໄຟມັນທີ່ໂຄນຂນຂັບນໍ້າມັນອອກມາເຄລື່ອບເສັ້ນຂນໄດ້ມາກຂຶ້ນ ທຳໄຫ້ຜົວໜັງມີສຸ່ກາພູນ ແລະຍັງເປັນກາຣຈັດ
ຮັງແຄແສິ່ງສັກປຽກອື່ນອອກຈາກຜົວໜັງດ້ວຍ

ຄ້າຫາກຕ້ອງກາຣເໜີ້ນຂນຂອງສຸນັກສ່ວຍອຸ່ປະຕົດວັດລາ ກາຣໃຫ້ວິຕາມິນຕ່າງ ກີ່ຈະເປັນສິ່ງທີ່ມີຄວາມ
ຈະເປັນ ວິຕາມິນຈະຫວຍໃຫ້ຂນໄມ່ຮ່ວງ ນອກຈາກກາຣວ່າງຕາມປັກຕິປະລະຄວັງເທົ່ານັ້ນ ດ້ວຍເຫດຸທີ່ຄວາມຮ່ວງແລະ
ຄວາມຫຼຸກໜູນຂອງສຸນັກບາງແກ້ວ ທຳໄຫ້ມີກິຈກວມທີ່ໃໝ່ອົດຮາການເພັດລາຍພລັງຈານສູງ ສຸນັກບາງແກ້ວຈຶ່ງໄມ້
ອາຈະຈະຄພລະກຳລັງໄວ້ພັກມ ກັບຮັກຫາຂນໃໝ່ມີສົດສະວຍໄດ້ພັກມ ກັນ ເວັນເສີຍແຕ່ຈະໃຫ້ວິຕາມິນແລະແຮ່
ຮາດຖອຍ່າງເພີຍພອ ແລະໃຫ້ໂປຣຕິນແລະໄກມັນຍ່າງໄດ້ສັດສວນ ຈຶ່ງຈະຫວຍແກ້ບໍ່ຢ່າໃນເຮືອງຂອງຂນວ່າງແລະໄມ້
ເປັນມັນເງາໄດ້

4)ກາຣດູແລເລີບ (ກາຣຕັດເລີບ)

ສຸນັກທີ່ເລີຍປ່ອຍວິ່ງເລັນຕາມສະນາມຫຼັກຫຼົງທີ່ເປັນປຸນເຊີເມັນຕົ້ນ ໂດຍທີ່ໄປແລ້ວເລີບຈະສັກຫວອເອງ
ເນື່ອຈາກກາຣເສີຍດສັກພື້ນ ຈຶ່ງໄມ້ຕ້ອງຕັດໃຫ້ເສີຍວັດລາ ອຍ່າງມາກກີ່ແຄ່ເລີມໃຫ້ເສມອກັບສົວນທີ່ສັກຫວອກວ່າ

1918621

22 ส.ค. 2549

ส่วนสุนัขที่เลี้ยงบันพื้นไม่ในบ้านหรือปุ่มรม จะมีเล็บยาวเร็วกว่าปกติ ทำให้สุนัขเดินไม่สะดาก และหูสุนัขใช้เล็บถอนหรือตะกุยตะกาย เจ้าของ เปะะ หรือประคุ จะทำให้เกิดรอยขีดข่วนเป็นแผลได้ ดังนั้นจึงควรตัดเล็บสุนัขทุก ๆ เดือน

5) การดูแลใบหน้า

ควรระวังสิ่งที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่หูสุนัข เช่น สบู่ น้ำ ของแข็ง หมัด หรือเห็บ เข้าไปในรูหู สุนัข เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดอาการระคายเคืองแก่หูของสุนัข นานไปก็จะทำให้เป็นโรคเกียวกับ หู เช่น หนองหือฟีได้ โดยปกติหูของสุนัขจะมีการสร้างขี้ขูอกมาตลอดเวลา เพราะธรรมชาติสร้างมา ให้ขับสิ่งสกปรกและสิ่งแปลกปลอมที่อาจหลงเข้าไปอยู่ภายในหู ให้ออกสู่ภายนอก สุนัขบางตัวมีขี้หู มากบ้าง บางตัวมีน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละตัวไป เป็นหน้าที่ของเจ้าของที่ต้องหมั่นตรวจสอบด้วยสายตาว่ามี คราบไคลของขี้หูมากน้อยแค่ไหน มีหนองออกมากหรือไม่ มีเห็บหรือหมัดหรือไม่ หรือเป็นแผล หรือไม่

6) การดูแลตา

ตาของสุนัขที่มีสุขภาพดีจะมีเวตาที่แจ่มใส ไม่ชุ่มน้ำหรือมีสีแดง ไม่ควรจะมีขี้ตาและหรือ เกราะกรัง รวมทั้งไม่มีน้ำตาไหลเป็นคราว ถ้าพบเห็นอาการดังกล่าวให้ใช้น้ำยาล้างตาหยดลงไปบน毗 กระจากตา 4-5 หยด เป็นระยะ ๆ เพื่อให้น้ำยาล้างตาจะล้างเอาสิ่งที่ก่อความระคายเคืองออกไป รวมทั้ง เชษชี้ตาด้วย ถ้าเป็นโรคตาอักเสบหรือรวมตาเพราะผงเข้าตา ควรล้างตาด้วยน้ำยาล้างตาบอริคและ อ่อน ๆ เข็คروب ๆ ตาด้วยน้ำอุ่น ๆ และหยอดยาไวรักรษา ถ้ามีคราบน้ำตาไหลเป็นรอยคราบติดแน่นอยู่ที่ ส่องข้างของหัวตาด้วยม่านถึงมุนปาก หรือติดขนและผิวนังเน่น ก็อาจใช้น้ำยาทำความสะอาดรอบ น้ำตาเช็ดทำความสะอาด หรือหมั่นค่อยเช็ดถูให้บอยครั้ง จนที่ติดคราบน้ำตาอยู่จะค่อย ๆ หลุดร่วงไป จนชนใหม่ที่ไม่มีคราบนำตาขึ้นมาแทนที่

7) การดูแลฟัน

เพื่อเป็นการรักษาสุขภาพเหงือกและฟันของสุนัขให้ดี เจ้าของควรแปรงฟันให้กับสุนัขเป็น ประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยใช้แปรงสีฟันนุ่ม ๆ (แปรงสีฟันเก่า ๆ ที่ไม่ใช้แล้วก็ได้) และยาสีฟันสำหรับ สุนัขโดยเฉพาะ แปรงให้กับสุนัขเพื่อป้องกันการเกิดทาร์tar (Tartar) หรือคราบหินปูน (มีลักษณะเป็น สารสีเหลือง ๆ) เกาะฟันสุนัข ซึ่งเป็นตัวการทำให้เกิดโรคเหงือกและฟัน และยังทำให้ปากเหม็นอีกด้วย

ทราบดีว่าสุนัขเหล่านี้ถ้าไม่รับกำจัดออก จะเป็นปัญหามากขึ้นสำหรับสุนัขที่อายุมาก จะทำให้เกิดความรำคาญ ทำให้อาชญาไม่ดีເຂົ້າງ່າຍ ๆ ทางที่ดีควรรับปรึกษาสัตวแพทย์

8) อื่น ๆ เพิ่มเติม

ในการดูแลสุขภาพโดยทั่วไปของสุนัขบางแก้วนั้น มีประเด็นเพิ่มเติมคือ หลังสุนัขกินอาหารเสร็จ ควรเข็ดถูกบริเวณปากให้สะอาดด้วยผ้า เพราะอาจมีคราบสกปรกของอาหารหลงเหลืออยู่ ส่วนขันที่บริเวณอุ้งเท้าและบริเวณใบหน้าให้ใช้กระไกรลืมออกบ้าง

การออกกำลังกาย

จุดประสงค์ที่สุนัขควรได้รับการออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ คือเพื่อช่วยลดน้ำหนัก สุนัขที่มีน้ำหนักมากเกินไป ช่วยลดอาการเครียด และช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ของกล้ามเนื้อและรูปร่าง นอกจากนี้การออกกำลังกายเป็นประจำ ยังทำให้สุนัขว่องไวกระฉับกระเฉง และดีนตัวอยู่ตลอดเวลา การออกกำลังกายจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสุนัขพันธุ์นี้

วิธีการออกกำลังกายของสุนัขบางแก้วนั้น เจ้าของสุนัขหรือผู้เลี้ยงควรพาสุนัขเดิน และวิ่ง เหยาฯ ประมาณวันละ 8-10 กิโลเมตร เพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อให้แข็งแรง ถ้ามีโอกาสควรพาออกไปวิ่งเล่นตามสวนสาธารณะ ตามสนามเด็กเล่นบ้าง เนื่องจากถูกจำกัดบริเวณให้อยู่แต่ในบ้านมาเป็นเวลานาน อาจทำให้สุนัขเกิดอาการเครียดได้ ขณะพาสุนัขออกเดินหรือวิ่ง ให้ใช้สายจูง การพาสุนัขไปโดยปราศจากสายจูง ต้องแน่ใจว่าสถานที่นั้น ๆ ปลอดคน หรือมั่นใจว่าจะควบคุมมันได้ในทุกกรณี เพื่อป้องกันสุนัขทำร้ายผู้คน สัตว์เลี้ยง และสิ่งของอื่น ๆ เมื่อถึงที่ค่อยปลดสายจูงออก ปล่อยให้วิ่งเล่นตามสบาย หรือเจ้าของอาจจะเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับสุนัขก็ได้ ซึ่งจะเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเจ้าของกับสุนัขของตัวเอง และทำให้สุขภาพจิตทั้งคู่และสุนัขดีไปด้วย

เมื่อได้ออกกำลังกาย จะพบว่าสุนัขบางแก้วจะแสดงอาการคิกคักขึ้นมาทันที เพราะการออกกำลังกายจะทำให้ไขมันในร่างกายถูกเผาผลาญ สุนัขจะมีรูปร่างที่สวยงามเต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ แต่จะต้องไม่ให้สุนัขออกกำลังกายหลังจากเพิ่งกินอาหารอิ่ม และอย่าผลักดันให้สุนัขท้องออกกำลังกายมากเกินไป หรือเกินกำลังของสุนัข ในการปรับสภาพของสุนัขวัยรุ่น หรือสุนัขที่ยังไม่ค่อยกระฉับกระเฉง การออกกำลังกายควรค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เจ้าของไม่ควรให้สุนัขออกกำลังกายอย่างหักโหม และเมื่อออกกำลังเสร็จแล้วให้สุนัขค่อย ๆ พักผ่อน หรือค่อย ๆ ลดความ

หนักหน่วงของการออกกำลังกายลงก่อนที่จะให้สูนขขุดพัก และรายงานว่าอัตราการเต้นของหัวใจ เป็นปกติแต่ควรอย่างพากลับบ้าน

ความต้องการการออกกำลังกายของสูนขบางแก้ว ต้องเพิ่มขึ้นตามสัดสวนตามอายุ สูนขที่แก่แล้วก็ต้องการเป็นที่รัก และก็ยังต้องการไปไหนกับนายอยู่ สูนขแก่ ๆ ไม่ควรใช้สมองมากเกิน กำหนด แต่การที่ได้ทำอะไรบ้างสักเล็กน้อย ก็ทำให้สูนขแก่ ๆ ชุ่มชื้นขึ้นบ้าง ถ้าตอนที่ยังเล็ก ๆ อยู่ เจ้าของไม่ได้เลี้ยงดีจนเกินไป จะกระทั้งข่วน และให้ได้ออกกำลังกายพอประมาณแล้ว เมื่ออายุมากขึ้น สูนขก็ยังสามารถออกกำลังกายได้อีกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีอาการหอบป zug ให้เห็น

การออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ พร้อมกับการให้อาหารที่มีคุณภาพดี และดูแลทำ ความสะอาดเสริมสวยเป็นประจำ จะช่วยให้สูนขบางแก้วมีอายุยืนนาน

การให้อาหาร

อาหารที่ดีเป็นมูลฐานสำคัญสำหรับการเพาะเลี้ยงที่ดี สูนขก็เช่นเดียวกันกับมนุษย์ต้องการ อาหารนับตั้งแต่สมดิบในท้อง เกิดมาสู่โลก จนถึงตายไป เพื่อการมีชีวิตอย่างมีสุขภาพสมบูรณ์ สำหรับอาหารที่ใช้เลี้ยงนั้น หากแยกออกตามคุณค่าทางโภชนาการ ก็สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน วิตามิน เกลือแร่ (แร่ธาตุ) และน้ำ

หลักที่ว่าไปของอาหารให้อาหารสูนข

หลักการให้อาหารที่สำคัญสำหรับเลี้ยงสูนข มีหลักสังเกตและข้อปฏิบัติที่ควรทราบไว้ดังนี้

1. สูนขมีขนาดกระเพาะเล็ก ดังนั้น จึงต้องให้เนื้อหรืออาหารสำเร็จและเมือเทียบตามส่วน แล้วอาหารที่จะย่อยนั้น ควรมีขนาดเล็ก เช่นเดียวกัน

2. ถ้าเป็นสูนขให้มลูก อาหารที่กินเข้าไปส่วนใหญ่จะจ่ายออกไปเลี้ยงลูกสูนขโดยทาง น้ำนม ลูกสูนขในระยะแรกจะคงเหลืออยู่ในกระเพาะอาหารและตีก่าวกการให้นมวัวเลี้ยง ซึ่งให้ถ้าหากอาหารน้อยกว่า ในระยะต่อมา ก็ควรให้อาหารประเภทเนื้อ หรืออาหารสำเร็จให้มาก จึงจะถือว่าเป็นวิธีบำรุงเลี้ยงที่ถูกต้อง

3. ในกระเพาะสูนขมีกรดไฮโดรคลอริกในปริมาณที่สูง ดังนั้นจึงช่วยทำให้การย่อย อาหาร ประเภทกระดูกและก้อนเนื้อใหญ่ ๆ เป็นไปโดยง่ายขึ้น

4. พื้นสูนขปรับตัวสำหรับกัดและตัดเท่านั้น ไม่ใช่สำหรับการบดเคี้ยว เช่น สเตอร์ประเทกินเมล็ดพีช จริงอยู่แม้ว่าจะคุ้นเคยกับการกินอาหารได้เกือบทุกชนิดก็ตาม แต่โครงกระดูกและร่างกายของสูนขก็ยังคงเป็นสเตอร์กินเนื้ออยู่นั้นเอง ด้วยหลักนี้จึงถือว่าเนื้อเป็นอาหารธรรมชาติ และเหมาะสมสำหรับใช้เลี้ยงสูนข

5. สูนขมีน้ำลายสำหรับทำลายสิ่งบุదร้าได้ในปริมาณที่น้อย และการย่อยแบ่งต้องใช้กรดไฮโดรคลอโรฟิลในปริมาณที่สูง ด้วยเหตุนี้ กระเพาะสูนจึงไม่ปรับตัวสำหรับการย่อยแบ่ง (แต่แบ่งจะถูกส่งไปย่อยในลำไส้เล็ก)

จากหลักในการให้อาหารสูนขทั้ง 5 ประการนี้ สามารถสรุปได้ว่าอาหารสำหรับเลี้ยงสูนข จะต้องเป็นประเภทเสริมสร้างร่างกาย สร้างพลังงาน ให้ความร้อน รวมทั้งให้วิตามิน และเกลือแร่ที่สำคัญ ดังนั้น ส่วนประกอบของอาหารสูนขจึงมีดังนี้

1. เนื้อ ซึ่งมีโปรตีนและแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น เนื้อแกะ

2. ไขมัน ให้ความร้อน และวิตามินเอ ดี

3. ผัก ข้าว และเมล็ดธัญพืชทุกชนิดทำให้เกิดพลังงานและวิตามินบี วิตามินคี

4. ผักใบเขียวดิบ ๆ หรือต้มอ่อน ๆ มีเกลือแร่ วิตามินซี และวิตามินอีน ๆ

5. ไข่ ซึ่งมีไขมัน เนลิก พอสฟอรัส และวิตามินต่าง ๆ เช่น เอ ดี เป็นต้น เพื่อช่วย การเจริญเติบโตของร่างกายและด้านท่านโรค

6. ตับปลาหรือตับสเตอร์ชนิดใดชนิดหนึ่ง

เมื่อได้หลักการในเรื่องการให้อาหารสูนขดังนี้แล้ว การพิจารณาในขั้นต่อไปก็คือ ความจำเป็น ถึง การให้อาหารสูนข ในทางปฏิบัติสูนขส่วนมากพอยใจที่จะได้รับอาหารเพียงวันละ 1-2 เวลาเท่านั้น คือ เช้าและเย็น การให้อาหารในเวลาหนึ่ง ๆ ไม่ควรให้มันกินมากจนล้นกระเพาะ ทั้งนี้ก็ เพราะว่าจะทำให้ระบบการย่อยอาหารต้องทำงานหนักเกินไปและทำให้หัวใจแข็งแรงขึ้น ซึ่งเป็นการได้รับอาหารที่ผิดธรรมชาติของสูนข

ถ้าเป็นอาหารประเภทแป้งหรือน้ำต้มเนื้อรวมกับผัก ควรให้สุนัขกินในมื้อแรก ส่วนอาหารประเภทเนื้อควรให้มื้อหลังจะเป็นการดี แต่จะอย่างไรก็ตาม อย่าได้ให้ทันทีก่อนหรือหลังการออกกำลังกายอย่างหนักของสุนัข

สำหรับการเลี้ยงสุนัขในปัจจุบัน ถ้าผู้เลี้ยงใช้อาหารสำเร็จรูปสำหรับสุนัขที่มีสายอยู่ในห้องตลาดเลี้ยง ส่วนใหญ่จะได้คุณค่าทางอาหารที่เพียงพอ กับความต้องการ แต่ถ้าในห้องถินนั้นหาซื้อได้ยาก ก็ควรใช้อาหารที่หาได้เท่าที่มี โดยคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารนั้นด้วย

การฝึกสุนัข

การฝึกสุนัขบางแก้วนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น ซึ่งเจ้าของหรือผู้เลี้ยงจะต้องทำความเข้าใจโดยมีประเด็นสำคัญ ๆ ที่ต้องพิจารณาคือ

1) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเริ่มฝึก

เจ้าของสุนัขไม่ควรจริงจังกับการฝึกสุนัขมากนัก ถ้าสุนัขอายุยังไม่ถึง 7-8 เดือน นักจิตวิทยาสัตว์บางคนบอกว่า ลูกสุนัขบางตัวสามารถเริ่มฝึกได้เมื่ออายุตั้งแต่ 7 สัปดาห์ แล้วเทคนิคต่าง ๆ ค่อย ๆ สอนนายหลัง แต่ จริง ๆ แล้วเรื่องของเทคนิคต่าง ๆ ควรให้นักฝึกสุนัขอาชีพเป็นผู้ฝึกจะดีกว่า การฝึกพื้นฐานโดยทั่วไปจะเริ่มได้เมื่ออายุ 3-4 เดือน ช่วงอายุนี้ควรฝึกให้เดินสวยงามที่เจ้าของจะ นั่ง นอน ตามคำสั่ง และเข้ามาหาเจ้าของเวลาเรียก ก็เป็นการเพียงพอแล้ว

2) การมีส่วนร่วมในการฝึกของเจ้าของ

เจ้าของ(ผู้ฝึก)ต้องมีความอดทนในการซึ่งแจงให้สุนัขเข้าใจว่าแต่ละคำที่ออกคำสั่งนั้นหมายถึงอะไร กำกับสุนัขด้วยมือหรือเสียงจากสำหรับฝึกก่อน ทำให้สุนัขแนวใจในคำสั่งด้วยเสียงของผู้ฝึก สอนเป็นประจำทุกวันถึงสิ่งที่ต้องการจะให้รู้ พร้อมกับบททวนคำสั่งและแสดงอาการประกอบ สาธิตให้ดูชัดเจน ให้สุนัขได้มีโอกาสสรับรู้ด้วยตัวเอง

เมื่อสุนัขเริ่มเรียนรู้ให้ใช้เพียงคำพูดเป็นคำสั่งโดยไม่ต้องออกทำทาง ทำข้ามบอยฯ เมื่อสุนัขทำผิดก็แก้ไข แรก ๆ ของการฝึกควรใจดีกับสุนัขก่อน แล้วค่อย ๆ เริ่มงวดขึ้นเรื่อย ๆ ตามความก้าวหน้า ของการฝึก ที่สำคัญคือผู้ฝึกอย่าหมัดความอดทนหรือชุมเปียวเสียก่อน และอย่าตีมันด้วยมือหรือเสือก จูงขณะที่ฝึก เพียงแค่ดูหรือว่าด้วยเสียงตัง สุนัขก็จะรู้สึกผิดแล้ว

เมื่อสุนขทำในสิ่งที่ผู้ฝึกต้องการได้ ต้องขอเชยพร้อมกับลูบหลังไปด้วย อายุต้นวางวัลสุนข ด้วยขนมหรือปีนังติกับสุนขดีเกินไปขณะฝึก สุนขที่ชินกับนิสัยการรับวางวัล เช่นนี้จะໄใจไม่ค่อยได้ เพราะว่าจะไม่ค่อยยอมทำอะไรถ้าไม่ได้กลิ่นขนมหรือของรางวัล ถ้าหากฝ่าฝืนคำสั่งหรือทำอย่างไม่ค่อยเต็มใจ ผู้ฝึกควรจะพูดกับสุนขดี ๆ ต่อไปพุติกรรมของสุนขจะดีขึ้นเรื่อย ๆ

การป้องกันโรคให้กับสุนขบางแก้ว

1) การสร้างภูมิคุ้มกันโรคและฉีดวัคซีน

สุนขใหม่ที่นำเข้ามาเลี้ยง ควรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคและถ่ายพยาธิให้ครบถ้วน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ และทำให้สุนขมีสุขภาพดี ในกรณีที่แม่สุนขได้รับวัคซีนป้องกันโรค และถ่ายพยาธิมาแล้วก่อนผสมพันธุ์ ภูมิคุ้มกันจากแม่จะอยู่ในตัวลูกสุนขได้ไม่น้อยกว่า 2 เดือนจึงจะหมด

ดังนั้นเมื่อซื้อลูกสุนขแล้วให้นำไปฉีดวัคซีนทันที วัคซีนที่ต้องฉีดคือ วัคซีนป้องกันไข้หัดสุนข วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบติดต่อ ปัจจุบันมีวัคซีนรวม ซึ่งสามารถป้องกันโรคได้ทั้ง 4 โรค (โรคตับอักเสบติดต่อ โรคเลปโตสิ派โรชีส โรคไข้หัดสุนข และโรคลำไส้อักเสบ) หลังจากฉีดวัคซีนครบถ้วน อาจน้ำเป็นเวลา 7 วัน เพราะการฉีดวัคซีนบางครั้งอาจจะทำให้สุนขเกิดอาการรีซี และเมื่อฉีดวัคซีนครั้งแรกไปแล้ว 2 สัปดาห์ ให้นำสุนขไปฉีดวัคซีนซ้ำอีกเป็นการกระตุ้นให้ภูมิคุ้มกันโรคสูงขึ้น

ร่างกายของสุนขจะสร้างภูมิคุ้มกันสูงพอคุ้มโรคได้ เมื่อได้รับการฉีดครั้งที่ 2 ก็จะเกิด ภูมิคุ้มกันโรค สรวนวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนขบ้า ให้ฉีดเมื่อสุนขอายุ 3 เดือน และฉีดซ้ำทุกปี

2) การถ่ายพยาธิ

การถ่ายพยาธิควรจะทำทันทีเมื่อซื้อสุนขมาใหม่ เพราะสุนขมักจะมีพยาธิ โดยเฉพาะพยาธิตัวกลมและพยาธิปากขอ ซึ่งพยาธิเหล่านี้จะอยู่ในลำไส้ของสุนข และอาจเข้าสู่กระเพาะด้วยพยาธิเหล่านี้จะแย่งอาหารจากสุนข ทำให้สุนขเคระแกร็น ได้ช้า อาจจะซัก และตายได้ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนั้นพยาธิเหล่านี้สามารถถ่ายทอดผ่านรากจากแม่มาสู่ลูกในท้องได้

การถ่ายพยาธิให้กับลูกสุนขจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก วิธีการถ่ายพยาธิที่ดีที่สุด คือการถ่ายพยาธิ 3 วันติดต่อกัน แล้ว 쉬วันช่วงไป 15 วัน แล้วถ่ายพยาธิซ้ำอีก 3 วัน หลังจากนั้นควรถ่ายพยาธิอย่างน้อย

ทุก 3 เดือน จะทำให้สูนขปลดพยาธิไปจนตอ สวนพยาธิภายนอก ได้แก่ เห็บ หมัด และໄร พบรได้ปอยๆ เช่นกัน การกำจัดอาจทำได้โดยวิธีการเก็บออกจากตัวสูนขโดยตรง แล้วนำตัวดูดเลือดพวกนี้ไปเช่นน้ำมัน อย่างนี้ให้แตก เพราะอาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของไข่ได้ นอกจากนี้อาจใช้สารเคมี คือยาฆ่าเห็บชนิดต่างๆ โดยหรืออาจให้แก่สูนข และปฏิบัติตามคำแนะนำในฉลากอย่างเคร่งครัด

โดยมากเมื่อลูกสูนขอายุเกิน 4 เดือนไปแล้ว มักจะเลี้ยงรอด ช่วงที่สูนขจะตายง่ายที่สุดคือ ช่วงอายุ 2 เดือน ถึง 3 เดือน ซึ่งการฉีดวัคซีนและถ่ายพยาธินี้ สามารถทำได้ดังโปรแกรมต่อไปนี้

โปรแกรมการฉีดวัคซีนและถ่ายพยาธิสูนข

3-4 สปดาห์	ตรวจสุขภาพ และถ่ายพยาธิ
6-8 สปดาห์	วัคซีนป้องกันโรคไข้หัดสูนข ตับอักเสบติดต่อ และเลบโตสไปโรซิส ฉีดวัคซีนป้องกันโรค สำไส้อักเสบติดต่อ ตรวจสุขภาพ ถ่ายพยาธิป้องกัน พยาธิหัวใจ
8-10 สปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคหัดสูนข ตับอักเสบติดต่อ เลบโตสไปโรซิส หวัด หลอดลมอักเสบติดต่อ และสำไส้อักเสบติดต่อ
12 สปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสูนขบ้า
ทุก 1 ปี	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสูนขบ้า ฉีดวัคซีนรวมป้องกันโรคไข้หัดสูนข ตับอักเสบติดต่อ เลบโตสไปโรซิส หวัด หลอดลมอักเสบติดต่อ และสำไส้อักเสบติดต่อ
การถ่ายพยาธิ	ควรถ่ายข้ามอย่างน้อยทุก 3 เดือน
การคุมกำเนิด	ทำหมันเมื่อสูนขอายุ 8 เดือน - 1 ปีขึ้นไป

3) โรคและการป้องกันรักษากษา

ปัญหาสำคัญที่เจ้าของสูนขละเลยไม่ได้ คือการเกิดโรคเจ็บไข้ได้ป่วยของสูนข ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยแก่ตัวสูนข เจ้าของ หรือคนใกล้ชิด เพราะโรคสามารถติดต่อสู่คนได้ ควรป้องกันอย่าให้เกิด โรคจะดีกว่าเกิดโรคแล้วนำมายังรักษา บุคคลที่จะช่วยได้ในเรื่องนี้คือสัตวแพทย์ตามคลินิกรักษาสัตว์ ผู้เลี้ยงสูนขต้องติดต่อสัตวแพทย์และคลินิกสัตว์ประจำไว้เสมอ

นอกจากนี้ ควรนำสูนัขที่แม่ไม่ได้ป่วยเป็นอะไรเลยไปตรวจสุขภาพและฉีดวัคซีนตามกำหนดทุก ๆ ปี หรือตามคำแนะนำ หากสูนัขได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตามกำหนด สูนัขก็จะปลอดภัยจากเชื้อโรคได้มาก

การผสานพัฒนาสุนัขบางแก้ว

ในการผสานพัฒนาสุนัขนั้น ก่อนจะเลือกพ่อพันธุ์เพื่อผสมกับสุนัขตัวเมีย เจ้าของต้องคิดก่อนว่า อยากรักษาสุนัขเพื่อประสงค์อะไรบ้าง ซึ่งเจ้าของอาจจะเปลี่ยนใจไม่ผสานพันธุ์เลยก็ได้ เพราะไม่อยากให้ลูกสุนัขเนื่องจากเลี้ยงยาก ดังนั้นการตัดสินใจเหล่านี้ต้องคิดให้ดี สุนัขสามารถมีชีวิตอย่างสมบูรณ์ มีสุขภาพดี มีชีวิตตามปกติ โดยไม่เคยคิดผสานพันธุ์เลยก็ได้ อันที่จริงการทำหมันสุนัขตัวเมียและตอนตัวผู้ จะช่วยให้มันเป็นสัตว์เลี้ยงที่สมบูรณ์แบบกว่า เพราะว่าจะได้ไม่กระวนกระวายหากคู่ผสานพันธุ์เพื่อลดความตึงเครียดจากการความรู้สึกทางเพศ แต่ถ้าเจ้าของสนใจการผสานพันธุ์สุนัขแบบผิวเผิน วิธีที่ดีที่สุดคือ ให้พวกรที่ทำการผสานพันธุ์เป็นอาชีพเป็นผู้จัดการให้จะเหมาะสมกว่า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขบางแก้วนั้น พบร่วยวังไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขบางแก้วโดยตรง หากแต่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขในลักษณะทั่วๆ ไป ทั้งสุนัขพันธุ์ต่างประเทศและสุนัขพันธุ์ไทย ซึ่งได้รวมสุนัขพันธุ์บางแก้วเข้าไว้แล้วด้วย ผู้วิจัยจึงได้สรุปรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ไว้ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

คิดໂດ เอ็ม ซีมันจูติก และคณะ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมของเจ้าของสุนัขในชุมชนและอัตราเสียชีวิตของสุนัขในชุมชน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหัวน้ำ 3 ขั้นตอน คุณได้รับอนุญาต 6 เขต และเลือกเจ้าของสุนัขได้ 302 คน พบร่วยว่า เจ้าของสุนัขมีอายุเฉลี่ย 43.1 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 76.50 มีรายได้อั้งวะห่วง 1,500-6,000 บาทต่อเดือน มีสุนัขเฉลี่ยครอบครัวละ 2 ตัว มีลักษณะการเลี้ยงสุนัขแบบปล่อยออกบ้านตลอดเวลา มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ร้อยละ 85.10 มีการอาบน้ำให้สุนัขมากกว่าเดือนละ 2 ครั้ง ร้อยละ 67.00 ถ่ายพยาธิร้อยละ 27.50 และฉีดวัคซีนป้องกันโรคดิสเคมเบอร์และตับอักเสบ ร้อยละ 34.80 และได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

การนำสูน้ำไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การติดอนสูน้ำเพศผู้ และการทำมันสูน้ำเพศเมียในชุมชนแออัด เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ไม่มีปัจจัยใดเลยที่มีความสัมพันธ์กัน

เนาวรัตน์ ชุมยง (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาการเลี้ยงสูน้ำและแมวของครอบครัวชาวเมริกัน โดยจำแนกกลุ่มที่ศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม พบว่า สาเหตุที่ทำให้มีการเลี้ยงสูน้ำ คือ เพื่อเป็นเพื่อนแก้เหงา ซึ่งเป็นการเลี้ยงในกลุ่มครอบครัวที่มีการอยู่ร้าง กลุ่มคนชรา กลุ่มบิดา-มารดาที่บุตรแยกตัว ออกไปอยู่เอง และกลุ่มคนโสด อีกสาเหตุคือ เลี้ยงสูน้ำและแมวไว้เป็นเพื่อนลูก ซึ่งพบในกลุ่มครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และพบว่าผู้บุรุษในครัวทั้ง 5 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการเลี้ยงสูน้ำและแมวสูง และเป็นกลุ่มที่มีการซื้อสินค้าให้กับสัตว์เลี้ยงมากที่สุด และพบว่าชาวเมริกันมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงคิดเป็น 13 พันล้านเหรียญฯ โดยแยกเป็นค่าอาหารประมาณ 7-8 พันล้านเหรียญฯ หรือประมาณร้อยละ 50.00 -60.00 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนอีกประมาณ 5-6 พันล้านเหรียญฯ เป็นการซื้อของใช้ต่างๆ ให้แก่สูน้ำ เช่น ของใช้ส่วนตัว ของใช้กุ้มแพฟชั่น ของใช้ในบ้าน และของเล่น เป็นต้น และยังพบอีกว่ารายได้ของครัวเรือนที่เลี้ยงสูน้ำอยู่ระหว่าง 3- 6 หมื่นเหรียญฯ ต่อปี

พัชรี โกวิทยานนท์ (2538 : 14-15) ได้ศึกษาการเลี้ยงสูน้ำด้วยอาหารสำเร็จรูป พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-24 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ในส่วนของสูน้ำที่เลี้ยง จำนวนสูน้ำที่เลี้ยงคือ 1 ตัว โดยเป็นพันธุ์แท้ต่างประเทศ และมีวัดถุประสงค์ในการเลี้ยงคือเป็นเพื่อนคลายเหงาและเป็นเจ้าของสูน้ำเอง นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนใหญ่เลี้ยงสูน้ำพันธุ์ต่างประเทศซึ่งมักมีราคาแพง ผู้เลี้ยงจำนวนมากเลี้ยงสูน้ำໄ้เพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงา บางคนโสดหรือไม่มีลูก จึงรักสูน้ำเหมือนกับลูก ทำให้การดูแลเอาใจใส่ต่อสูน้ำมีมากขึ้นกว่าเดิม

สมาน ทะสัنجา (2538 : 14-15) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงสูน้ำในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าอัตราสัดส่วนของสูน้ำต่อประชากร คือ 1 : 3.28 สูน้ำได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันโรคและการคุ้มกำเนิดจากสัตวแพทย์มากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของคนกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง 235 คน เป็นชาย 98 คน และหญิง 137 คน ผลปรากฏว่า สาเหตุที่คนกรุงเทพฯ เลือกเลี้ยงสัตว์ คือ ความน่ารัก และความคลาดของสัตว์เลี้ยงแต่ละประเภท

เนื่องสัตว์เลี้ยงเหล่านี้ให้ความเพลิดเพลิน คลายเครียด ให้ความเป็นเพื่อน คลายเหงาให้กับเจ้าของรวมทั้งบางประเภทยังมีประโยชน์ในการช่วยเฝ้าบ้านในยามที่เจ้าของไม่อยู่ด้วย

สัตว์เลี้ยงยอดนิยมของคนไทยส่วนมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ร้อยละ 69.9 เลี้ยงสุนัข โดยแยกเป็นสุนัขพันธุ์ไทยร้อยละ 40.0 พันธุ์ต่างประเทศร้อยละ 31.2 และที่เหลือร้อยละ 28.8 เลี้ยงสุนัข พันธุ์ผสมและโดยเฉลี่ยในแต่ละครัวเรือนในกรุงเทพฯ จะเลี้ยงสุนัข 1.4 ตัว ส่วนที่เหลือร้อยละ 30.1 มีการเลี้ยงแมว เลี้ยงนก เลี้ยงปลา รวมถึงสัตว์เลี้ยงอื่นๆ เช่น อีกัวนา แกสบี้ แอกสเตอร์ เพอร์รู เวียน ประเด็นท์น่าสันใจคือ คนที่นิยมเลี้ยงสัตว์เลี้ยงแปลง ๆ เช่นนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากเป็นการเลี้ยงตามแฟชั่น มีความแปลง และน่าสนใจ อย่างไรก็ตามสัตว์เลี้ยงตามแฟชั่นเหล่านี้ ยังมีวัยรุ่นบางกลุ่มที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองให้เลี้ยง และการเลี้ยงยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากมีราคาอยู่ในเกณฑ์สูง โดยอีกัวนา มีราคาตั้งแต่ตัวละ 500 – 3,500 บาท แกสบี้ราคาประมาณตัวละ 2,000 บาท งูงาบงา平均ราคาตัวละ 6,500 บาท ในแต่ละเดือน คนกรุงเทพฯ ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ประมาณ 2,027.82 บาท โดยแยกเป็น

- ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 1,150 บาท หรือร้อยละ 56.71 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยประเภทอาหารที่เลือกซื้อ ได้แก่ อาหารสดร้อยละ 34.9 เพราะสะตอกในการซื้อ และสัตว์เลี้ยงชอบอาหารสำเร็จรูปร้อยละ 27.2 เพราะประยัดเวลาสะตอก และหั้งสอง平均ร้อยละ 37.9 เนื่องจากให้การเจริญเติบโตดี เป็นสัตว์เลี้ยงที่หาง่าย และได้สารอาหารครบถ้วน

- ค่าใช้จ่ายด้านเวชภัณฑ์ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 204.30 บาท หรือร้อยละ 10.07 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

- ค่าใช้จ่ายด้านอาหารเสริมและวิตามิน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ประมาณเดือนละ 228.10 บาท หรือร้อยละ 11.25 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

- ค่าใช้จ่ายด้านการด้านการเสริมสวยและทำความสะอาด มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 171.40 บาท หรือร้อยละ 8.45 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด จากการสำรวจพบว่า คนกรุงเทพฯ ยังมีความนิยมในการเสริมความงามให้สัตว์เลี้ยงไม่นัก โดยมีเพียงร้อยละ 7.3 เท่านั้น ที่ใช้บริการเสริมความงามให้สัตว์เลี้ยงไม่มากนัก โดยมีเพียงร้อยละ 7.3 เท่านั้น ที่ใช้บริการเสริมความงามสัตว์เลี้ยง เป็นประจำ ส่วนอีกร้อยละ 92.7 ไม่เห็นความสำคัญของการเสริมความงามสัตว์เลี้ยง โดยเห็นว่าสิ่งเปลืองราคามาก และเป็นสิ่งไม่จำเป็น

- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณเดือนละ 81.03 บาท หรือร้อยละ 4.0 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

รายงานทรัพย์สินตัวตนธรรม (2541 : 82-88) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำมันสุนัขของเจ้าของสุนัขในกรุงเทพมหานคร พบว่า การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ศาสนา รายได้ของครอบครัว และลักษณะที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข ยกเว้นศาสนามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข พันธุ์สุนัข จำนวนสุนัข ลักษณะการเลี้ยงสุนัขและความพึงพอใจในจำนวนสุนัขที่มีอยู่ก็มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัขแต่ต่ำๆ ประสบการณ์ในการเลี้ยงใน การเลี้ยงไม่ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข สำหรับความรู้เกี่ยวกับการทำมันสุนัขและทศนคติในการทำมันสุนัขมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัขของเจ้าของ และพบว่าความรู้เกี่ยวกับการทำมันสุนัขของเจ้าของสุนัขยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องจากการที่มีผู้ดูแลค่าาภาระเดินทาง คือ 12 ใน 15 ส่วนความพึงพอใจในสถานพยาบาลสัตว์ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข ซึ่งตรงข้ามกับราคาก่อนรับบริการการทำมันสุนัขพบว่า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข ราคาก่อนรับบริการทำมันในคลินิกรักษาสัตว์สูงกว่าการให้บริการของกรุงเทพมหานครซึ่งทำให้ประชาชนนิยมน้ำสุนัขมาให้บริการกับกรุงเทพมหานครมากกว่า อิทธิพลของกลุ่มสังคมก็มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันสุนัข ส่วนการเดย์ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการทำมันสุนัขและการได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำมันสุนัขจากสื่อต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำมันของเจ้าของสุนัข

สารคดี (2541: บพคดยอ) รายงานผลการสำรวจ ธุรกิจสัตว์เลี้ยงในประเทศไทยปีบุน ซึ่งมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะธุรกิจเสริมความงามสัตว์เลี้ยงทุกรูปแบบ ซึ่งเจ้าของสัตว์เลี้ยงต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการอาบน้ำสัตว์เลี้ยงประมาณ 7,000 เยน หรือ 2,000 บาทต่อครั้ง แต่ถ้าต้องการดัดขนหรือใช้บริการพิเศษอื่น ๆ ราคาอาจจะเพิ่มเป็น 5,000 บาท ในปัจจุบันมีร้านเสริมสัตว์เลี้ยงที่เปิดให้บริการโดยเน้นกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ไม่มากนัก โดยเสียค่าบริการเพียง 200 บาท แต่เจ้าของจะต้องอาบน้ำสัตว์เลี้ยงด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่เจ้าของสัตว์เลี้ยงจะนำสัตว์เลี้ยงมารับบริการเฉลี่ยเดือนละ 2 ครั้ง ธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงในญี่ปุ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูง คือ ธุรกิจจัดงานศพให้กับสัตว์เลี้ยง โดยมีค่าบริการเริ่มต้นที่ 5,700 บาท ถึง 370,000 บาท ผู้บริโภคส่วน

ใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะดี มีรายได้อよดูในระดับเศรษฐี และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 40 – 60 ปี

ฤทัย เนมะผลดุงกุล (2542 : 4) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในบ้าน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบร่วมกัน มากที่สุด รองลงมาคือนิยมเลี้ยงสุนัขเพียงอย่างเดียว และพบว่าสัตว์เลี้ยงที่มีแนวโน้มการเลี้ยงเพิ่มขึ้นคือสุนัข และพบว่าสัตว์ที่เลี้ยงควรได้รับการปรับปรุงในด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด รองลงมาคือด้านสุขภาพ สำหรับในเรื่องของการได้รับคำแนะนำเรื่องสัตว์เลี้ยงนั้น พบร่วมกันหาด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติสนิท ส่วนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงที่เสียไปมากที่สุดคือ ด้านอาหาร สำหรับความถี่ในการพาสัตว์เลี้ยงไปตรวจสุขภาพหรือซื้อคราฟชีน แตกต่างกันตามอาชีพ และรายได้ โดยอาชีพนักเรียน นักศึกษา และข้าราชการมีความถี่ในการพาสัตว์เลี้ยงไปตรวจสุขภาพสม่ำเสมอเท่ากัน แต่นักเรียน นักศึกษานาน ๆ ครั้งจะพาไปตรวจสุขภาพมากที่สุด

บริษัท ศูนย์วิจัยกลิ่นกรไทย จำกัด (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 873 คน พบร่วมกัน 92.3% นิยมเลี้ยงสุนัข ประมาณครอปครัวละ 1 – 5 ตัว ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 7.7 สมควรจะเลี้ยงเกินกว่าครึ่งโหลขึ้นไป และเมื่อจด 10 อันดับพันธุ์สุนัขยอดนิยม พบร่วมกัน 44 เป็นสุนัขพันธุ์พุดเดิล รองลงมาคือพันธุ์อัลเทอร์เรียดและเทอร์เรีย คิดเป็นร้อยละ 5.9 และ 2.4 ตามลำดับ ส่วน สุนัขไทยที่ติดอันดับยอดนิยมใน 10 อันดับแรก ได้แก่ พันธุ์หลังอาบ อよดูในอันดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 24 และพันธุ์บูลังแก ก้าว อよดูในอันดับที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 2.1

สำหรับหนทางที่ได้สุนัขมาเลี้ยง คือ “การได้มาพร้อม” คิดเป็นร้อยละ 70 ในจำนวนนี้ “เพื่อน” เป็นบุคคลที่มักนำสุนัขมาให้คิดเป็นร้อยละ 62 นอกจากนี้ความสัมพันธ์ฉันท์ญาติก็แสดงออกด้วยการมอบสุนัขให้เป็นของขวัญ คิดเป็นร้อยละ 28.5 สำหรับผู้ที่ซื้อสุนัขมาเลี้ยงเอง คิดเป็นร้อยละ 30 ทั้งนี้ “จตุจักร” นับเป็นแหล่งซื้อ – ขาย สัตว์เลี้ยงที่มีผู้นิยมนำไปใช้บริการถึงร้อยละ 42 และสิ่งที่คนรักสุนัข คำนึงในการเลือกซื้ออันดับแรกคือ “พันธุ์สุนัข” คิดเป็นร้อยละ 45.6 และ พบร่วมกัน 33.6 ผู้เลี้ยงสุนัขเลี้ยงเพื่อ “จัดความเหงาของจิตใจ” เป็นหลัก

ส่วนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสุนัข สรุปได้ดังนี้ ค่าอาหารตกประมาณ 250 – 1,000 บาท/เดือน ค่าเครื่องใช้ส่วนตัวของสุนัข ค่าพาไปพบสัตวแพทย์ยามไม่สบาย และค่าใช้จ่ายในการตกแต่งความสวยงามของสุนัข ในแต่ละรายการนี้ส่วนใหญ่เดียวกับค่าใช้จ่ายสูงสุดไม่เกิน 500 บาท/เดือน

ในด้านการรักษาความสะอาดของสุนัขพบว่า “เจ้านาย” มักจะใช้แชมพูกันเห็บ/念佛สำหรับสุนัขโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 63.7 ควบคู่กับการใช้แป้งโรยตัวร้อยละ 50.8 ทั้งนี้เป็นที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแป้งที่ผสมตัวยาฆ่าเห็บและ念佛 ส่วนความสวยงามนั้น เจ้านายมักเลือก “ปลอกคอหนัง” ให้สุนัข คิดเป็นร้อยละ 43.3 สำหรับการใส่เสื้อผ้าให้แก่สุนัขนั้น มีเจ้านายที่ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 73 เพราะจะบดบังความงาม ความน่ารักของสุนัข และเมื่อเวลาไปเยี่ยวกับสัตว์เลี้ยงคำดับถัดไปที่คนรักสัตว์สนใจจะเลี้ยง อันดับแรกได้แก่ “ปลา” คิดเป็นร้อยละ 33 ตามด้วย “แมว” ร้อยละ 30.5 และ “นก” ร้อยละ 24.8

ในการเลี้ยงดู “สุนัข” ที่มีอายุยืนยาวประมาณ 15 ปี ผู้เลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่ ให้แบ่งคิดแก่ผู้ที่สนใจจะเลี้ยงสุนัขว่า ความมีความเข้าใจและมีความรักให้กับสุนัขเป็นอย่างดี และอีกส่วนหนึ่งเห็นว่า การพาสุนัขไปออกกำลังกาย ด้วยการพาไปเดินเล่นหรือวิ่ง จะทำให้สุขภาพทั้งของสุนัขและ “เจ้านาย” แข็งแรง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กันทั้งสองฝ่าย

รัชดา ใจกระจ่าง (2544 : 112-114) ศึกษาปัจจัยการสื่อสารการตลาดกับการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของผู้เลี้ยงสัตว์ พบร่วมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ครอบครัว และลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง มีเพียงระดับการศึกษาเท่านั้นที่สามารถอธิบายถึงความแตกต่างในการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง ส่วนพฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในเรื่องของจำนวนสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสัตว์ด้านความถี่ในการซื้อ ในขณะที่พฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์ในเรื่องของจำนวนสัตว์ประเภทแมวไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์ของผู้เลี้ยงสัตว์ในด้านความถี่ และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัขพันธุ์ต่างประเทศและได้สัตว์เลี้ยงจากการซื้อ ดังนั้นผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์ต่างประเทศจึงดูแลเอาใจใส่สุนัขเป็นพิเศษ เพราะสุนัขที่เป็นพันธุ์ต่างประเทศจะมีราคาค่าตอนข้างแพงและมักมีปัญหาเรื่องสุขภาพเนื่องจากเมืองไทยมีอากาศร้อน สุนัขบางชนิดอาจมีปัญหาเมื่อต้องอยู่ในสภาพอากาศร้อน ทำให้ผู้เลี้ยงต้องดูแลเอาใจใส่ในการเลี้ยงดู รวมทั้งเรื่องของอาหารที่ต้องเหมาะสมกับพันธุ์ขนาด และอายุของสุนัข

อรทัย เก่งเกียรติลีลา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค ในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร โดยการทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงภายในที่อยู่อาศัยอย่างน้อย 1 ตัว และเคยซื้อสินค้าจากร้าน

ขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงภายในที่อยู่อาศัยอย่างน้อย 1 ตัว และเคยซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคจำนวน 384 คน ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 – 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรสเป็นโสด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 24,999 บาท และส่วนใหญ่เลี้ยงสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง โดยเมื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคโดยทั่วไปจะมีพฤติกรรมในการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร โดยเฉลี่ย 1 ครั้งต่อเดือน โดยไม่กำหนดช่วงเวลาที่แน่นอน ใช้เวลาในการซื้อสินค้าประมาณ 15 – 30 นาที มีการใช้จ่ายเงินในการซื้อสินค้าโดยเฉลี่ย 200 บาทต่อครั้ง โดยสินค้าที่ซื้อส่วนใหญ่เป็นสินค้าในกลุ่มอาหารสัตว์ รองลงมาคือ กลุ่มเวชภัณฑ์ยา อุปกรณ์ในการเลี้ยงสัตว์ และสินค้ากลุ่มของเล่นสำหรับสัตว์เลี้ยง ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยง คือ ตัวผู้บริโภคเอง

และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค ในบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านการซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงร้านเดิม รวมทั้งการแนะนำให้คนรู้จักหรือเพื่อนมาใช้บริการ ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการซื้อสินค้าต่อ 1 เดือน จำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าต่อครั้ง และความรู้สึกในด้านคุณภาพของสินค้า ในขณะที่ด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในด้าน การแนะนำให้คนรู้จักหรือเพื่อนมาใช้บริการ และไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านความถี่ในการซื้อสินค้าต่อ 1 เดือน จำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าต่อครั้ง การซื้อสินค้าจากร้านขายอุปกรณ์สัตว์เลี้ยงร้านเดิม และความรู้สึกในด้านคุณภาพของสินค้า

มนพิรา คุณลักษณ์ธีศิริ. (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดจตุจักร โดยผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีรองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ มีอายุ 26 – 35 ปี รองลงมาคือ มีอายุ 36 – 45 ปี และมีอายุไม่เกิน 25 ปี ตามลำดับ มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจขายสุนัขที่ตลาดนัดจตุจักรส่วนใหญ่น้อยกว่า 5 ปี รองลงมาคือ 5 – 10 ปี โดยมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจขายสุนัขที่อื่นนอกเหนือจากที่ตลาดนัดจตุจักรส่วนใหญ่ 1 – 5 ปี รองลงมา คือ ไม่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจที่อื่นเลย และมีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดด้านสุนขที่มีระดับการใช้มากที่สุด คือ เป็นพันธุ์ที่มีอยู่ในความนิยมของตลาด การมีวุ่นวายลักษณะตรงตามมาตรฐานของแต่ละพันธุ์ และความมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ตามลำดับ สำหรับปัจจัยด้านราคาที่มีระดับการใช้มากที่สุด คือ การตั้งราคาให้เหมาะสมกับชนิดและพันธุ์ปัจจัยด้านสถานที่ในการจำหน่ายมีระดับการใช้มาก คือ ร้านค้าตั้งอยู่ในทำเลที่ได้เบรียบในการขาย และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีระดับการใช้มากที่สุด คือ มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้า และมีการให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับบริการเลี้ยงสุนัขในแต่ละพันธุ์ตามลำดับ

นอกจากนี้พบว่าผู้ประกอบการที่มีเพศ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ไม่แตกต่างกัน และพบว่าอายุของผู้ประกอบการ ประสบการณ์ในการขายสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ประสบการณ์ในการขายสุนัขที่อื่นนอกเหนือจากที่ตลาดนัดฯตุ้จกร และปัจจัยด้านการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขทางด้านแหล่งที่นำสุนัขมาขาย ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดฯตุ้จกร

ส่วนปัจจัยการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขด้านจำนวนสุนัขในแต่ละพันธุ์ที่นำมายาายในแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย พบว่า พันธุ์ไทยแท้ขนาดเล็ก พันธุ์ต่างประเทศแท้ขนาดใหญ่ พันธุ์ผสมขนาดใหญ่ และพันธุ์ผสมขนาดเล็ก ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ส่วนพันธุ์ไทยแท้ขนาดใหญ่ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ในระดับปานกลาง และพันธุ์ต่างประเทศแท้ขนาดเล็ก มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ในระดับต่ำ ในขณะที่ปัจจัยกลยุทธ์ด้านสุนัข มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกลยุทธ์ด้านสุนัขในแต่ละข้อ พบว่า ความมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ สุนัขได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดสามารถเพาะพันธุ์ให้ได้ตามมาตรฐานที่ผู้ซื้อต้องการ และลูกค้ามาซื้อสุนัขจากการบอกต่อของลูกค้า เดิม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยกลยุทธ์ด้านราคา มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกลยุทธ์ด้านราคาในแต่ละข้อ พบว่า การตั้งราคาสูงสำหรับสุนัขพันธุ์แท้ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสุนัขที่ตลาดนัดฯตุ้จกร ในระดับต่ำ และ การตั้งราคาให้เท่ากับคู่แข่งขัน มี

ความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสูนัขที่ตลาดนัดจตุจักรในระดับปานกลาง และพบว่าปัจจัยกลยุทธ์ด้านสถานที่ในการจำหน่าย และปัจจัยกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจสูนัขที่ตลาดนัดจตุจักร

จินตนา วิริยะนิรัญญิ โพบูลย์. (2547 : บทคัดย่อ). ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานพยาบาลสัตว์เลี้ยงของผู้เลี้ยงสูนัขในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานพยาบาลสัตว์เลี้ยง ในขณะที่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรส จำนวนบุตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสถานพยาบาลสัตว์เลี้ยง ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ช่วงเวลาที่ไปใช้บริการ ความรู้สึกหลังจากใช้บริการและการใช้บริการจากสถานพยาบาลในอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุณี จาธุธรรมพิทักษ์. (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสูนัข ในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงสูนัขส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26 – 35 ปี มีสถานภาพสมรสเป็นโสด และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเลี้ยงสูนัขจำนวน 1 ตัวต่อครัวเรือน โดยพันธุ์ที่นิยมเลี้ยงมากที่สุดและนำไปรับบริการบ่อยที่สุด คือ พันธุ์พุดเดิล นอกจากนี้ผู้เลี้ยงสูนัขมีการใช้ปัจจัยทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ ด้านบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่ตั้ง ด้านบุคลากรหรือพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านขั้นตอนการให้บริการ ในระดับมาก ในขณะที่มีการใช้ปัจจัยทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้เลี้ยงสูนัขส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการนำสูนัขไปรับบริการ ณ สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสูนัข 1 ครั้งต่อเดือน ซึ่งโดยมากเป็นวันอาทิตย์ ช่วงเวลา 16.00 น. เป็นต้นไป และใช้เวลา 2 ชั่วโมงต่อครั้ง จำนวนเงินที่จ่ายโดยเฉลี่ย 500 บาทต่อครั้ง เพื่อใช้บริการด้านตัด – แต่งขน, ตัดเล็บเป็นหลัก และพบว่าผู้เลี้ยงสูนัขที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรสและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสูนัขไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการตลาดกับพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพ พบว่า ปัจจัยทางการตลาดด้านการบริการ ปัจจัยทางการตลาดด้านราคา ปัจจัย

ทางการตลาดด้านสถานที่ ปัจจัยทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยทางการตลาดด้านขั้นตอนการให้บริการ และปัจจัยทางการตลาดโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสุนัขด้านความถี่ในการใช้บริการต่อเดือนและระยะเวลาในการใช้บริการต่อครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครั้ง

ในขณะที่ปัจจัยทางการตลาดด้านบุคลากร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสุนัขด้านความถี่ในการใช้บริการต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มีความสัมพันธ์กับด้านระยะเวลาในการใช้บริการต่อครั้ง และจำนวนเงินที่จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครั้ง และยังพบว่าปัจจัยทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สถานบริการเพื่อสุขภาพสำหรับสุนัขด้านความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน ด้านระยะเวลาในการใช้บริการต่อครั้ง และจำนวนเงินที่จ่ายโดยเฉลี่ยต่อครั้ง

งานวิจัยต่างประเทศ

Keddie (1977) ได้ศึกษาอิทธิพลของสัตว์เลี้ยงที่มีต่อผู้เลี้ยง พบร้า ในบางครั้งเจ้าของสัตว์เลี้ยงจะมีการโศกเศร้าเสียใจเมื่อสูญเสียสัตว์เลี้ยงเบริยบเสมือนการสูญเสียแขนขาของตนเอง

Fogle (1981) พบร้าสัตว์เลี้ยงสามารถช่วยในการบำบัดโรคให้กับเด็ก คนไข้ในโรงพยาบาล และผู้สูงวัย

Horn & Meer (1984) รายงานว่าผู้ที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงจะมีความรู้สึกในด้านความเป็นอยู่ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้เลี้ยงสัตว์

Rovivn & Bensel (1985) พบร้าสัตว์เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับมนุษย์ในช่วงระหว่างการเจริญเติบโตจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

Sussman (1985) รายงานว่าประมาณร้อยละ 80 เจ้าของสัตว์เลี้ยงให้ความสำคัญต่อสัตว์เลี้ยงเทียบเท่ากับเป็นสมาชิกของครอบครัว

Belk (1988) อธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีส่วนเกี่ยวโยงระหว่างความสัมพันธ์กับสัตว์เลี้ยง ดังนั้นสัตว์เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม อย่างไรก็ยังพบว่าเจ้าของแมวมีความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งและความสามารถของสัตว์แพทย์ด้วย

Daneshvary & Schwer (1993 : 24-32) ได้ศึกษาความต้องการดูแลสุขภาพสำหรับสัตว์เลี้ยงพบว่า ประชาชนยอมรับมีค่าใช้จ่ายในการบริการจากสัตว์แพทย์ประมาณ ห้าพันล้านдолลาร์ ในปี 1987 จากสัตว์เลี้ยงทั้งหมด 126.5 พันล้านตัว หรือค่าใช้จ่ายประมาณ 40 ดอลลาร์ต่อหนึ่งตัว หรือประมาณร้อยละ 49 ของครัวเรือนทั้งหมด (44.8 ล้านครัวเรือน) มีสัตว์เลี้ยงอย่างน้อย 1 ตัว ในบ้าน โดยเฉลี่ยค่าใช้จ่ายต่อหนึ่งครัวเรือนในการใช้บริการจากสัตว์แพทย์เป็นการรับบริการจากสัตว์เลี้ยงที่เป็นแมวและสุนัข จากการศึกษาของสัตว์แพทย์สหรัฐอเมริกาพบว่าระหว่างปี ค.ศ.1983 – 1987 ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการสัตว์แพทย์และการดูแลสุขภาพสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 31 โดยประมาณ นอกจากนี้การศึกษายังแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยพบว่ามีผู้นิยมเลี้ยงสัตว์เพิ่มมากขึ้นโดยพิจารณาจากจำนวนสัตว์แพทย์ที่เพิ่มขึ้น มนุษย์มีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของสัตว์เลี้ยงว่าไม่มีความแตกต่างจากการดูแลตัวเองหรือการดูแลสุขภาพของลูก ๆ

Pet Products Manufacturers Association (1993 : บทคัดย่อ) รายงานผลการสำรวจ พฤติกรรมการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของคนอเมริกัน ในระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2535 พบว่า มีครัวเรือนในสหรัฐอเมริกาประมาณ 55 ล้านครัวเรือนที่มีสัตว์เลี้ยง (Family Pets) ซึ่งเพิ่มขึ้นก่อนช่วงการสำรวจประมาณ 5 ล้านครัวเรือน โดยสัตว์เลี้ยงที่ได้รับการเลี้ยงดูมีดังนี้ สุนัข 53.2 ล้านตัว แมวประมาณ 62 ล้านตัว นกประมาณ 14.6 ล้านตัว ปลาขนาดจัดและจำเป็นประมาณ 94.5 ล้านตัว และสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ อีกประมาณ 10.5 ล้านตัว ผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกามีค่าใช้จ่ายด้านสินค้าและบริการสำหรับสัตว์เลี้ยงในปี 2535 ประมาณ 13 พันล้านเหรียญ เป็นการซื้อของใช้ต่าง ๆ ได้แก่ Pet Personal Care, Pet Fashion, Pet House Ware และ Pet Toy เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกา จะซื้อสินค้าสำหรับสัตว์เลี้ยงจาก Superstores และ Discount Store สำหรับสัตว์เลี้ยง ครัวเรือนที่มีสัตว์เลี้ยงส่วนใหญ่จะมีรายได้อยู่ในช่วงประมาณ 30,000 – 60,000 เหรียญต่อปี ผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกามา เลี้ยงสัตว์สูงขึ้น เนื่องจากมีการขยายตัวในอัตราที่สูงขึ้น กลุ่มคนชาวนะและผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น กลุ่มบิดา – มารดาที่บุตรแยกตัวออกไปอยู่เอง และกลุ่มคนหนุ่มสาวใส่สมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการ

จะลอกการสมรสออกไป ผู้บุริโภคในกลุ่มดังกล่าวนี้ มักจะเลี้ยงสุนัขและแมวไว้เป็นเพื่อแก้เหงา และเป็นกลุ่มผู้บุริโภคที่จะซื้อสินค้าให้สัตว์เลี้ยงมากที่สุด

Munk Nina (1994 : 66 – 70) ได้พบว่า การดูแลสุขภาพได้มีการพัฒนาขึ้นทั้งนี้เกิดจาก การศึกษาทางด้านการเงินของการนำบัดโรคด้วยยาของสัตวแพทย์ ส่วนมากวิธีการรักษา เครื่องมือ สวนประกอบในตัวยาที่ให้กับมนุษย์นั้นเหมือนหรือเป็นยาชนิดเดียวกันที่ใช้รักษามนุษย์อย่างไรก็ตาม ต้นทุนในการรักษานั้นมีความแตกต่างกันด้วยปัจจัยหลายอย่าง ยาที่ใช้รักษาสัตว์มีราคาเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 40 ในขณะที่ยาที่ใช้รักษามนุษย์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 161 ภายในช่วงเวลาเดียวกัน มี หลายปัจจัยที่อธิบายว่าเหตุใดต้นทุนในการรักษาสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ประการแรกสัตวแพทย์ ทำหน้าที่เพียงครึ่งหนึ่งของอายุรแพทย์ ประการที่สองสัตวแพทย์ไม่ต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบ ต่อการฟ้องร้องเช่นเดียวกับอายุรแพทย์ และส่วนต่างระหว่างต้นทุนกับรายได้ที่แตกต่างกันอย่างมาก ต้นทุนที่เกี่ยวเนื่องกับการรักษาในการรักษามนุษย์ เช่น การระมัดระวังในการป้องกันโรค จำนวนเตียง ผ้าที่ต้องซัก อาหารสำหรับผู้ป่วยที่พักในโรงพยาบาล น้ำดื่ม แต่ในขณะที่ต้นทุนในกระบวนการ รักษาของมนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างมากแต่สำหรับการรักษาสัตว์เลี้ยงไม่มี จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ ต้นทุนในการรักษาสัตว์เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ

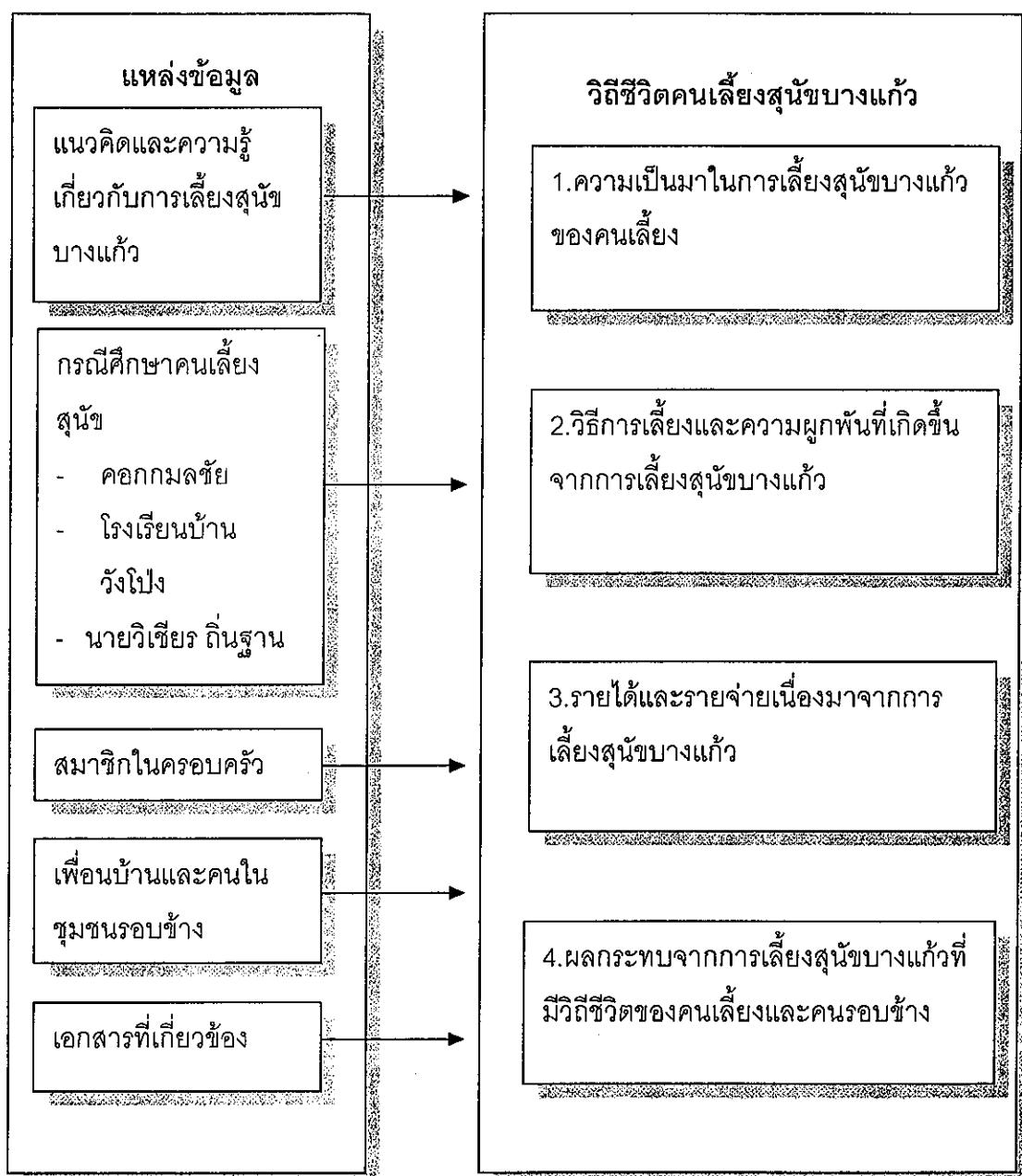
Smith Marguerite T. (1994 : 144 – 158). "ได้ศึกษาพบว่าปัจจุบันนี้สัตวแพทย์สามารถ รักษาสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับการรักษาให้กับมนุษย์ จึงก่อให้เกิดคำถามที่ขัดแย้งกัน ระหว่างศีลธรรมและเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน ยกตัวอย่างเช่นผู้ที่ไม่มีทางเลือกให้กับสัตว์เลี้ยงที่ป่วยหนัก แต่สามารถหาทางออกได้ด้วยการทำเมตตาฯสามารถช่วยในด้านการเงินแต่ต้องกันข้าม กับศีวิตของสัตว์เลี้ยง ประชาชนอเมริกันจ่ายเงิน 20.3 พันล้านдолลาร์ต่อปีเพื่อสัตว์เลี้ยงในการดูแล สุขภาพ ประมาณครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายดังกล่าวไก่เลี้ยงกับเงินกองทุนของสถาบันสุขภาพแห่งชาติ นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายในการใช้บริการจากสัตวแพทย์เพิ่มขึ้นจาก 5 พันล้านдолลาร์ในปี ค.ศ. 1987 เป็น 7.4 พันล้านдолลาร์ในปี ค.ศ. 1991 หรือประมาณร้อยละ 49 ซึ่งน้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการดูแล สุขภาพของมนุษย์เพียงเล็กน้อย ครัวเรือนในสหรัฐอเมริกามากกว่าครึ่งหนึ่งมีสัตว์เลี้ยงและให้ ความสำคัญเท่ากับเป็นสมาชิกของครอบครัว ความรู้สึกนี้ทำให้เกิดทางเลือกรห่วงการเงินและ ศีลธรรม ในขณะที่บริษัทฯที่รับประกันให้กับสัตว์เลี้ยงจะจ่ายให้จ่ายในการรักษาประมาณร้อยละ 1 ในขณะที่จ่ายค่าใช้จ่ายค่ารักษาให้กับมนุษย์ร้อยละ 75 จึงจำเป็นต้องเลือกรห่วงการจ่ายเงินในการ

รักษาสัตว์เลี้ยงหรือคุณธรรม นอกจากรักษาสุขภาพพื้น ด้า หู จมูก ราคาค่ารักษาขึ้นอยู่กับสถานที่ตั้งและขนาดของสัตว์เลี้ยง

Stevens, Loudon & Williamson (1995 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคที่มีผลต่อการโฆษณาของสัตวแพทย์ พบร่วมว่า ผู้บริโภค มีทัศนคติเกี่ยวกับการโฆษณาของสัตวแพทย์ ชนิดของสื่อสารมวลชนจำพวกความสัมพันธ์กับการนำไปใช้บริการของผู้บริโภค โดยพบว่าผู้บริโภคนิยมนำไปใช้บริการมากที่สุดคือการตรวจโรค ซึ่งจากการสอบถามผู้บริโภคทางโทรศัพท์ 100 ตัวอย่าง ที่เป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยงในเขตเมืองจากรัฐทางใต้ของสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการและเอกลักษณ์เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการโฆษณาของสัตวแพทย์ นอกจากนี้สิ่งที่ขาดหายไปในโฆษณาคืออาการของโรค และพบว่าข้อเสนอแนะจากปากต่อปาก(word of mouth) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคเลือกมากที่สุด คุณภาพมีความสำคัญมากกว่าราคา บริการที่เคยไปใช้มากที่สุดคือการสร้างภูมิคุ้มกัน และการโฆษณาด้านความเป็นมืออาชีพของสัตวแพทย์จะต้องไม่ต่ำกว่าทัศนคติของผู้บริโภค

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ดังภาพประกอบ 2-1

ภาพประกอบ 2-1 กรอบแนวคิดการวิจัย